

Årsrapport inkl. budgetunderlag

Kultur- och fritidsnämnden
2024

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	3
2 Viktiga och intressanta händelser för individ och samhälle	4
2.1 Skapa tillsammans med	4
3 Verksamhet.....	6
3.1 Uppföljning av grunduppdrag	6
3.2 Vad får kommunmedlemmen för skattepengarna	8
3.3 Konsekvenser av pågående anpassningar	9
3.4 Uppföljning av Kaskads utvecklingsplan	9
4 Måluppföljning.....	13
4.1 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska barn och unga få en bra start i livet för att utveckla sin potential	13
4.2 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska det vara lätt att starta, driva och utveckla företag för att skapa arbetstillfällen	17
4.3 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: Hållbar personalförsörjning	17
4.4 Uppdrag till förvaltning.....	18
5 Agenda 2030 - Hållbara Mark.....	19
5.1 Klimatlöften.....	19
6 Uppföljning av internkontroll.....	20
6.1 Årets internkontrollarbete	20
6.2 Uppföljning av internkontrollplanen	20
7 Personal	21
8 Ekonomi	23
8.1 Driftredovisning.....	23
8.2 Investeringsredovisning.....	24
9 Annan uppföljning.....	26
9.1 Övrig uppföljning.....	26
10 Följetal	27
10.1 Följetal verksamhet	27
10.2 Följetal personal	30
11 Budgetunderlag.....	31
11.1 Utmaningar och slutsatser utifrån årsrapporten	31
11.2 Omvärld	32
11.3 Ekonomi.....	33
11.4 Personal- och kompetensförsörjning.....	34
11.5 Taxor och avgifter.....	34

Bilagor

Bilaga 1: Förslag till taxor och avgifter 2026

1 Sammanfattning

Resultat och effekter för dem vi finns till för

- Det samlade fritidsutbudet når en stor andel av kommunens barn och ungdomar. Utmaningar finns på gruppnivå. De i lägre socioekonomiska grupper är mindre fysiskt aktiva/mindre med i idrottsförening.
- Jämställdheten i kulturskolans och Öppen ungs verksamhet har förbättrats.
- Flickor skattar sin hälsa som sämre än pojkar.
- Det är få ungdomar som läser på fritiden, särskilt bland pojkar.
- Kulturutbudet når en allt större publik.

Orsaksanalys

- Fritidsvanor och hälsa påverkas av skiftande levnadsvillkor hos barn och ungdomar – socioekonomisk bakgrund och graden av förtroende för föräldrar har en stark inverkan.
- Genomförda anpassningar under 2024 kan ha påverkat en del resultat.

Vad vi gjort för att förbättra verksamheten

- Bland förbättringar märks en påbörjad utveckling av Kaskads utbud, testinsatser för ökad läsning samt ökat inflytande bland barn och ungdomar.
- Samskapande med såväl ungdomar som ett stort antal externa aktörer har fått ökat fokus.
- Aktiv kulturutveckling trots förhållandevis stora anpassningar.

Hur vi hushållat med resurser

- Kultur- och fritidsnämnden gick in i 2024 med ett anpassningskrav om ca 5 % av budgetramen. Det har genomförts ett stort antal anpassningar under året. Resultatet visar på en positiv avvikelse om 0,9 mnkr.
- Arbetsmiljön har påverkats av årets anpassningar.
- Förbättring av det främjande och förebyggande arbetsmiljöarbetet har inletts. Satsningar har gjorts på kompetensutveckling.

Åtgärder och förbättringar framåt

- Fortsatt förbättringsarbete utifrån behoven hos dem vi finns till för, med särskilt fokus på att kompensera för olika levnadsvillkor.
- Vidareutveckla samskapande.
- Förbättra förutsättningar för innovation.
- Vidareutveckla samverkan för att nå synergieffekter mellan verksamheter.
- Arbetsmiljö- och ledarskapsutveckling för att balansera förbättrings-/anpassningsarbete med tillgängliga resurser.

Medskick till budgetberedning

- Kultur- och fritidssektorn skapar livsvärden för invånare och besökare, och påverkar folkhälshälsa, skolresultat och kommunens attraktivitet.
- Marks kommun satsar förhållandevis lite resurser på kultur- och fritidsområdet - behovet av resursförstärkning är särskilt stort inom folkbibliotek och friluftsliv.
- Under 2025 finns anpassningsbehov om ca 2 mnkr - flera anpassningar från 2024 kommer därför kvarstå.
- För en ekonomi i balans på längre sikt, krävs därför mer genomgripande anpassningar. Nämnden undersöker olika alternativ under 2025.

2 Viktiga och intressanta händelser för individ och samhälle

Insatser för Bästa Barnkommun

Insatserna inom Bästa Barnkommun har fortsatt under året. Lyftas särskilt bör insatserna inom delaktighet och inflytande, samt den nystartade insatsen inom läsning och språkutveckling där en läsambassadör under ett år ska arbeta med att öka läsandet bland barn i kommunen, i samverkan mellan skola, skolbibliotek och föräldrar. Dessutom har satsningen Rösträtt påbörjats där förskolebarn tränas i användandet av språket via texter, ramsor och sång.

Verksamhetsutveckling Kaskad

Verksamhetsutvecklingen mot "en mötesplats för alla sinnen" har fortsatt under året, exempelvis genom en bibliotekshörna för ökad läsning, och nya typer av arrangemang i badhuset. Under början av året kunde badets öppettider för allmänheten utökas till att badet vid slutet av året är öppet för allmänheten 65,5 timmar/vecka. Ökade öppettider tillsammans med aktiviteter har inneburit att fler kommuninvånare besöker badhuset.

Lassogården

Öppen ung har under hösten återstartat verksamhet för ungdomar inom LSS efter några års paus. Verksamheten bedrivs på Centralen och riktar sig till ungdomar i åldern 13-25 år

Knallebiblioteken

Samverkan mellan biblioteken i åtta Sjuhäradskommuner togs i drift under året. Nu finns ett gemensamt bibliotekssystem som innebär att man kan låna, beställa och lämna böcker med samma lånekort och på vilket bibliotek som helst i delregionen.

Kommunkoreografer

Kommunkoreografprojektet avslutades i augusti. Under 2024 har de tre dansarna genomfört en lång rad aktiviteter där de bland mycket annat genomfört dansaktiviteter med förskolebarn och boende på äldreboenden. De har mött flera av kommunens arbetsplatser, gjort nedslag i vissa bostadsområden och samverkat med missbruksenhetens deltagare. Totalt besöktes 16 orter inom kommunen och ca 1 940 invånare i kommunen varav ca 880 barn och unga tog del av dansarnas aktiviteter.

Lunchkultur på Kinna teater

Förvaltningen påbörjade under hösten 2024 en ny satsning på kulturinslag på Kinna teater en gång per månad. Till en början har satsningen inneburit konserter men även andra konstformer kommer att erbjudas. I biljetten ingår ett lunchpaket.

2.1 Skapa tillsammans med

Ett stort antal samarbeten mellan nämnden och kommunmedlemmar, civilsamhälle och näringsliv har pågått under året. Exempel på dessa är:

Samverkan inom Bästa barnkommun

Inom insatsområdet Delaktighet och inflytande är samverkan stor med andra organisationer och ungdomar. Här kan nämnas Marks Bostad, RF-SISU, hyresgästföreningen, Navet Science Center. Syftet är att främja ungdomars möjlighet till inflytande och delaktighet.

Projektet "I rörelse" inom insatsområdet Brygga mellan skola och fritid bedrivs i ett samarbete mellan det lokala föreningslivet, RF-SISU och VGR. Syftet är att öka jämlikheten inom idrottande och fysisk aktivitet.

Arrangemang på Kaskad

Samarbete har skett med konstnär för att ge besökare en ny upplevelse av badhuset. Samarbete har även skett med företagare för att arrangera SPA-event på internationella kvinnodagen. Kaskad höll i olika bastusessioner och vattenträningspass. Företagare ställde ut och informerade om sin verksamhet och kunde genomföra vissa behandlingar.

Senior Sport School sker i samverkan med RF-SISU och föreningslivet

Denna verksamhet riktar sig till åldersgruppen 65+.

Arbetet med en ansökan om att utse Häggådalen till ett UNESCO världsarv

Här samarbetar vi med akademien (Göteborgs universitet), föreningslivet (Förläggarföreningen i Sjuhärad, Kinna hembygdsförening, De sju häradernas kulturhistoriska förening), näringslivet (Ludvig Svensson AB), offentlig sektor (Borås stad, Västra Götalandsregionen) med flera.

Lokal, regional och internationell samverkan på Rydals museum

Samverkan har skett med en lång rad av föreningar och företag i Rydal, Västra Götalandsregionen samt ett flertal internationella organisationer inom kultur och platsutveckling. Som exempel kan nämnas flera aktiviteter som genomförts i Rydal som Rydalsdagen, Väverskans dag (även i Kinna), Lysande fönster, Nycirkusfestivalen. Vid samtliga dessa deltar och medarrangerar både föreningar och näringsliv

Kulturskolans öppna verksamhet i Hedbo

Kulturskolan har i samverkan med hyresgästföreningen och Marks bostad AB genomfört öppen verksamhet för barn och unga i Hedbo. Målgruppen har till stor del varit barn som annars inte hittar till kulturskolans aktiviteter

Samverkan inom kulturutbudet

Kulturutbudet arrangeras i samverkan med lokala föreningar och företag. Nämnas kan Marks finska förening, Kulturföreningen Dardania, Föreningen Förläggargårdar i Sjuhärad, Internationellt Väcenter, Danskompagniet i Mark, Handel i Mark med flera. I samverkan med Fotskäls Bio, Fotskäls bygdegård samt Hajoms bygdegård arrangerades utomhusbio på landsbygden.

Kommunens bibliotek samverkar med en rad föreningar

Biblioteken samverkar med Närhälsan samt BVC (Västra Götalandsregionen) i arbetet med Bokstart, för att introducera föräldrar och barn till läsandet, man driver också Språkcafé i samverkan med Hellsjöns folkhögskola.

Några föreningar driver öppen verksamhet på kommunens bibliotek, här kan nämnas Marks släktforskarförening och Schackklubben i Mark. Läsfrämjande insatser har genomförts i samverkan med Skene IF.

3 Verksamhet

3.1 Uppföljning av grunduppdrag

Huvudverksamhet / Uppdraget uppfyllt	Helt	I hög grad	Delvis	I låg grad	Inte alls
Folkbildning			X		
Friluftsliv			X		
Fritidsverksamhet för barn och ungdomar			X		
Idrott, motion och hälsa	X				
Kultur	X				

Folkbildning

Kultur- och fritidsnämnden ska främja det livslånga lärandet genom folkbibliotek, stöd till föreläsningföreningar och studieorganisationer, samt konsumentvägledning och öppen förskola.

Följetal	Godkänd nivå	Utfall 2024
Lån från kommunala bibliotek, antal/inv [KOLADA]	5	4,6 (prognos)
Aktiva låntagare i kommunala bibliotek, antal/1000 inv. [KOLADA]	200	176
Studieförbundens deltagartimmar inom kultur, antal/inv [KOLADA]	1,5	1,1 (prognos)

Motivering till bedömning av uppfyllelse av grunduppdrag

Lån från kommunala bibliotek, antal/inv [KOLADA]: Aktuella nyckeltal är inte tillgängliga i Kolada. Utfallet bygger därför på registerdata. Tidigare år har antalet legat på 5 lån per invånare i Marks kommun, vilket varit samma nivå som riket (riket motsvarar ett genomsnittligt värde per invånare). På grund av att biblioteken har bytt bibliotekssystem går det i nuläget enbart att få fram antalet medielån exklusive omlån. Kolada baserar sina uträkningar på totala antalet medielån inklusive omlån. Antalet omlån för 2024 är enbart en kvalificerad gissning och Lån från kommunala bibliotek, antal/inv blir därmed enbart ungefärlig. Marks kommun uppfyller inte följetalet på godkänd nivå.

Aktiva låntagare i kommunala bibliotek, antal/1000 inv. [KOLADA]: Aktuella nyckeltal är inte tillgängliga i Kolada. Utfallet bygger därför på registerdata. Marks kommun uppfyller inte följetalet på godkänd nivå. Antalet aktiva låntagare har minskat markant bland annat på grund av systembytet. Dels är januari och februari inte medräknade och dels har de låntagare som aktivt inte valt hämtställe automatiskt blivit registrerade i Borås. Dessa låntagare kommer manuellt att omregistreras efter postnummer.

Studieförbundens deltagartimmar inom kultur, antal/inv [KOLADA]: Nyckeltalen är från senaste inrapporterade statistik år 2023. Marks kommun ligger något lägre än riket och pendlingskommun nära större stad. Uppnår inte godkänd nivå.

Den sammantagna bedömningen är att grunduppdraget är delvis uppfyllt under året.

Friluftsliv

Nämnden ska möjliggöra ett tillgängligt och tätortsnära friluftsliv.

Följetal	Godkänd nivå	Utfall 2024
Ranking i Sveriges friluftskommun, negativ avvikelse från medianresultat [Naturvårdsverket]	Max 15 %	18%

Motivering till bedömning av uppfyllelse av grunduppdrag

I Naturvårdsverkets ranking Sveriges friluftskommun 2024 landar Marks kommun på plats 168 av 228, med en poäng på 17,75. Det innebär en procentuell avvikelse från medianen på 18 % och endast 3 procentenheter från godkänd nivå. Resultatet är en klar förbättring från 2023, och Mark är en av de kommuner som har förbättrat sitt resultat allra mest. Samtidigt kvarstår utmaningar. Skötselbehovet av vandringsleder bedöms fortfarande vara stort och det finns ett behov av utveckling av badplatser och fornminnen. Den sammanvägda bedömningen är att grunduppdraget är delvis uppfyllt. Flera nämnders verksamhet ligger till grund för svar på enkäten och en fortsatt samordning av besvarande av enkäten krävs för att få en heltäckande bild av kommunens friluftsliv i relation till andra kommuner.

Följande åtgärder har vidtagits:

- Vidareutvecklat samarbetet inom kommunen samt med externa parter, eftersom samordnade

prioriteringar och insatser ger större effekt. Kommunövergripande arbetsgrupp har arbetat fram upprustningsplan för vandringslederna i kommunen.

- Påbörjat upprustning av Älgstigen.
- Fortsatt underhåll av tidigare påbörjad upprustning av Kurirleden och Viskastigen.

Marks kommuns ranking i Sveriges friluftskommun:

	2024	2023	Kommentar
Placering	168	217	Deltagande kommuner: 2024="228"; 2023="217"
Poäng	17,75	5,75	Maxpoäng: 2024="33"; 2023="34"
Median	21,75	22,3	
Avvikelse	18%	74%	

Fritidsverksamhet för barn och ungdomar

Kultur- och fritidsnämnden ska erbjuda meningsfulla fritidsaktiviteter för barn och ungdomar genom öppen ungdomsverksamhet, och pedagogisk verksamhet i kulturskola.

Följetal	Godkänd nivå	Utfall 2024
Elever i musik- eller kulturskola, 6-19 år, andel (%) [KOLADA]	10 %	10 %
Andel i åldern 13-19 år som besökt mötesplats/fritidsgård [registerdata]	25 %	12%

Motivering till bedömning av uppfyllelse av grunduppdrag

Aktuella nyckeltal avseende andel elever i musik- eller kulturskola, 6-19 år, är inte tillgängliga i Kolada. Utfallet bygger därför på registerdata. Siffran baseras på antalet unika inskrivna elever på kulturskolan. Utöver dessa når kulturskolan årligen alla barn i årskurs 1 i samband med "Sångturen". Kulturskolan har även haft lovverksamhet, exempelvis keramik i Rydal och cirkusverksamhet i Tygrikeshallen, som riktar sig till alla barn och unga i kommunen.

Mötesplatsens mål är inte uppfyllt. Siffran baseras på antalet unika besökare till mötesplatserna Centralen, GårN, HBTQI+ och Lassogårn. I nuläget går det inte att få fram antalet unika besökare till övrig verksamhet utan enbart totalt antal. Mobila mötesplatser har haft 185 besökare. På aktiviteter som utförts av ungdomshandledare eller ungdomar utanför ordinarie öppettider har 860 ungdomar deltagit. Som en del av den uppsökande verksamheten har Öppen ung bland annat haft verksamhet under alla skolors uppstarts dagar för årskurs 7 samt haft regelbundna besök på högstadieskolor i syfte att skapa relationer och informera om Öppen ung.

Under året har Projekt i rörelse genomförts. Denna verksamhet riktar sig till tjejer i åldrarna 10 - 15 år och sker i samverkan med RF-SISU och lokala föreningar.

Den sammantagna bedömningen är att grunduppdraget är uppfyllt delvis under året.

Idrott, motion och hälsa

Kultur- och fritidsnämnden ska främja en aktiv fritid och livslång hälsa genom att tillhandahålla idrotts- och fritidsanläggningar, samt ge bidrag och stöd till föreningar.

Följetal	Godkänd nivå	Utfall 2024
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 7-20 år [KOLADA]	25	27,8 (prognos)

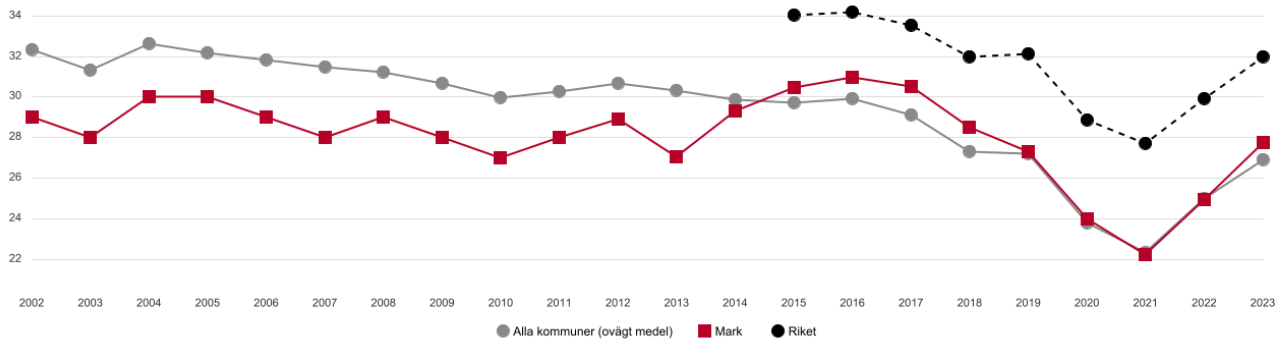
Motivering till bedömning av uppfyllelse av grunduppdrag

Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 7-20 år [KOLADA] bygger på data från 2023.

Nämnden uppfyller godkänd nivå på följetalet. Marks kommun placerar sig i "mitten" av de kommuner som forskargruppen Ung livsstil undersökt, när det gäller deltagande i idrottsförening och fysisk aktivitet. Den sammanvägda bedömningen blir att grunduppdraget är helt uppfyllt.

Antalet deltagartillfällen minskade kraftigt under coronapandemin. En återhämtning har dock skett under 2022-2023. Se nedanstående figur över trend (Kolada).

Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 7-20 år. Källa Kolada

Kultur

Kultur- och fritidsnämnden ska erbjuda och främja en mångfald av kulturella uttryck genom musei-, scenkonst-, och utställningsverksamhet, inköp och beställning av bild- och formkonst och konstnärlig gestaltning, samt bidrag och stöd till föreningar.

Motivering till bedömning av uppfyllelse av grunduppdrag

Grunduppdraget saknade följetal under år 2024.

Nämnden har under året erbjudit ett attraktivt kulturutbud inom en mångfald av kulturella uttryck.

247 offentliga kulturarrangemang har genomförts inom ramen för programverksamheten, biblioteken, Rydals museum, kulturskolan med mera. Totalt har cirka 12 800 personer besökt våra arrangemang.

Rydals museum har haft fler sommarbesökare än på många år och vi har startat med kulturluncher på Kinna Teater vilket har genererat ett stort antal besökare.

Kommunkoreograferna har avslutat sitt projekt, totalt tog nästan 2 000 invånare i kommunen del av dansarnas aktiviteter.

Inom arbetet med konstnärlig gestaltning har en enad jury beslutat om vilket konstverk som ska få ta plats på Ångshallens fasad. Det konstnärliga rådet har tagit fram planer för två nya satsningar.

Därutöver har bidrag och stöd till kulturföreningar erbjudits, vilket har främjat och breddat möjligheten att både konsumera och utöva kultur.

Den sammanvägda bedömningen blir att grunduppdraget är helt uppfyllt.

3.2 Vad får kommunmedlemmen för skattepengarna

Marks kommun ska vara en kreativ kommun där alla ska trivas med att bo och leva. Kultur- och fritidsnämndens verksamheter bidrar till att barn och unga får en bra start i livet för att utveckla sin potential.

Vi vet att en meningsfull fritid har ett demokratiskt syfte, har en koppling till bättre hälsa och skolresultat och bidrar till att man som invånare växer som människa och känner sig delaktig och har möjlighet till påverkan och inflytande på samhället.

Genom sin verksamhet bidrar Kultur och fritidsnämnden till att öka kommunens attraktivitet vilket gör att fler väljer att bosätta sig i kommunen och att företags kompetensförsörjning underlättas. Satsningar görs även på äldre för att man som markbo ska erbjudas en kvalitativ ålderdom.

Inom nämndens ansvar bedrivs arbete inom tre huvudsakliga områden:

1. tillhandahålla och utveckla anläggningar
2. ge bidrag och stöd (även rådgivning och liknande)
3. egen verksamhet för invånare och besökare som till största delen är kostnadsfria:
 - Kulturarrangemang för alla åldrar
 - Rydals museum
 - Fem bibliotek plus bokbuss
 - Den öppna ungdomsverksamheten Öppen ung
 - Badhuset Kaskad
 - Den öppna förskolan Prisman

- Kulturskolan (helt avgiftsfri)

3.3 Konsekvenser av pågående anpassningar

Anpassningskravet för kultur- och fritidsnämnden 2024 uppgick till ca 5 mnkr, eller 5 % av nämndens budgetram. De åtgärder som beslutades och genomfördes bestod till största del av vakanshållning och minskat användande av timanställda/vikarier, men även minskade inköp. Anpassning av personalkostnader 2024 uppgick till ca 3,0 mnkr vilket innebar anpassningar motsvarande ca 5,5 årsarbetare. Konsekvensen blev en minskad omfattning av verksamhet och utbud. Följande är en sammanfattande beskrivning av de genomförda anpassningarnas konsekvenser.

Allmänskultur

- Ingen sommarfredag, minskat kulturutbud

Bibliotek

- 50% minskning av bokbussens verksamhet
- Minskade öppettider centralort
- Minskning av medieinköp och vissa prenumerationer/tjänster

Kulturskola

- Minskad verksamhet, ett ämne (blockflöjt) pausades, påverkade ca 25 elever

Museum

- Periodvis stängning

Familjecentrum Prisman/Öppen förskola

- Minskning av 0,25 åa innebar stängning vid frånvaro och färre planerade aktiviteter

Fritidsadministration

- 25% minskning av arbete/stöd mot friluftsliv och föreningar

Öppen ung

- Minskad verksamhet

Ledning och administration

- 70% minskning av ekonomi- och personaladministrationsstöd, ökad arbetsbelastning för chefer och medarbetare
- 50% minskad handläggnings-/utredningsförmåga till nämnd och ledning

3.4 Uppföljning av Kaskads utvecklingsplan

Verksamhetsidé

Kaskad är ett familjenära badhus med besökaren i fokus – en mötesplats för alla sinnen.

Den öppna mötesplatsen, med ett utbud som sträcker sig utanför bad och fysisk aktivitet, skapar möjligheter till spontana möten och upplevelser som kan främja flera aspekter av arbetet mot fullföljda studier. Vi strävar efter att göra badhuset till mer än bara en plats för bad och simning – det ska vara en central del av en jämlik och hälsosam fritid.

Verksamhetens strategier

- Vidareutveckla samarbeten och nyttja styrkan i kommunens bredd.
- Attraktiva öppettider för den öppna verksamheten.
- Samarbeten och riktade satsningar inom den organiserade verksamheten.

Aktiviteter under 2024

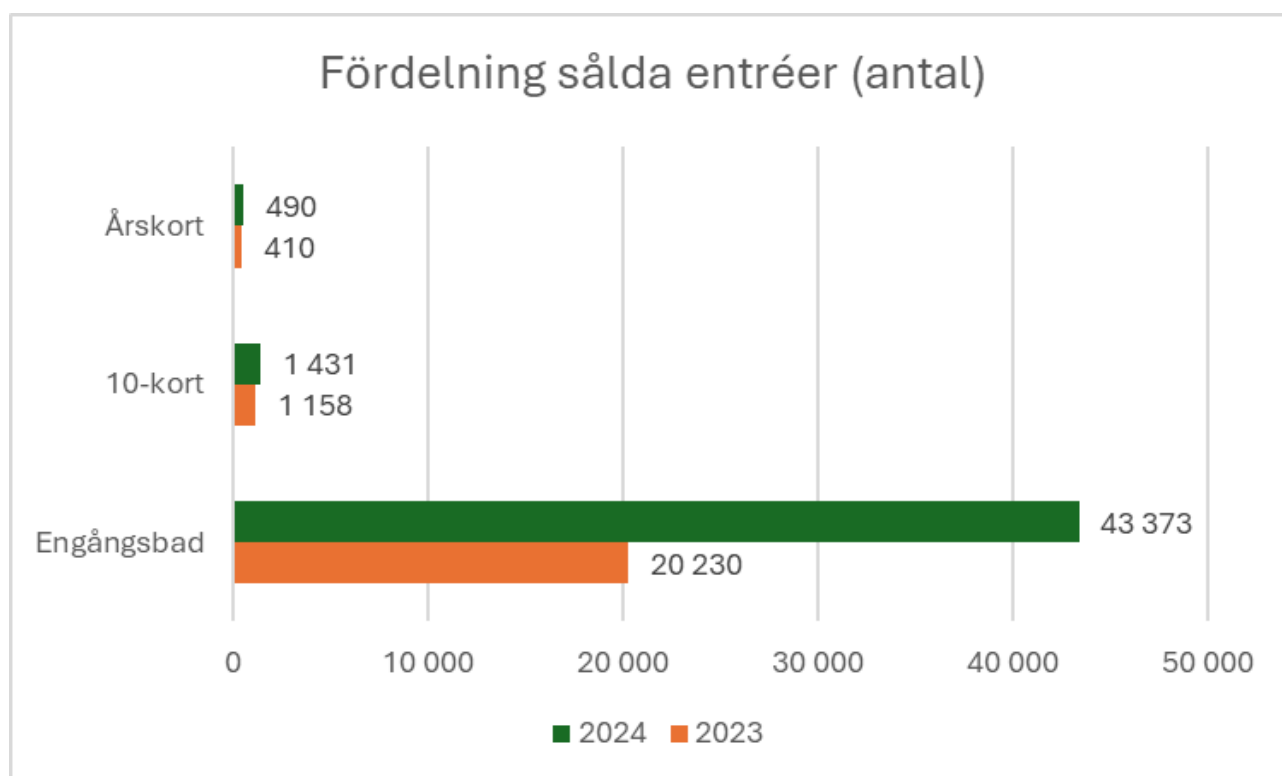
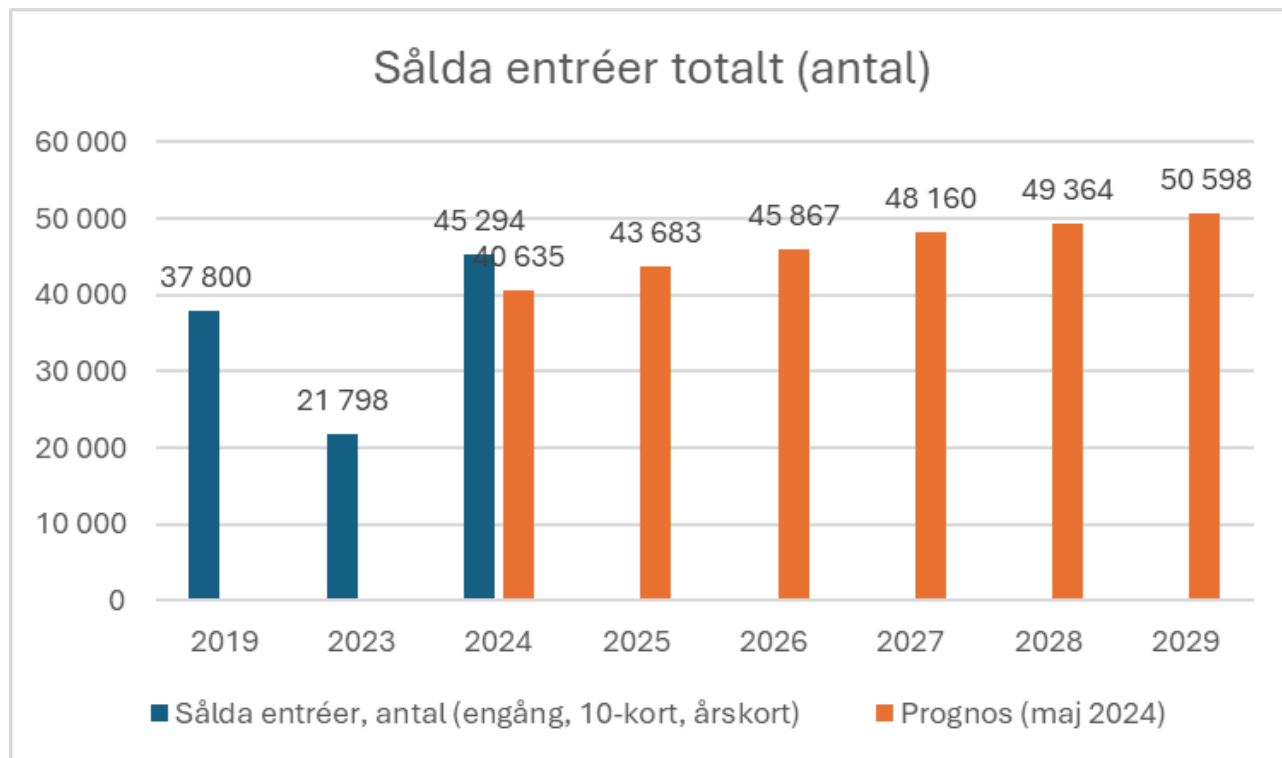
- Under 2024 har Kaskads öppettider utökats för att bättre möta besökarnas behov. Det gäller både morgon- kväll- och helgtider.
- Utökad verksamhetsutbud såsom vattenträningsspass på lunch, bastusittningar och lovaktiviteter.
- Samarbete med biblioteket: bokhylla på Kaskad för att sänka trösklar till läsning (läsfrämjande).
- Pilotprojekt i kommunen: införande av tre 25% studietjänster för gymnasie- och högskolestudenter
- Kaskad har bjudit in externa aktörer med fokus på friskvård att marknadsföra sig under spakvällar på badhuset

- Samarbete med konstnär har förvandlat simhallen till en konsthall.
- Marknadsföring av ökad möjlighet att hyra bassäng.

Resultat

För kännedom: Prognoserna nedan har ännu inte reviderats (daterade maj 2024), och de inkluderar heller inte några prisökningar, vare sig för kostnader eller intäkter.

Statistik gällande försäljning av entréer till Kaskad 2024 visar att det är klart ökande siffror jämfört med 2023, samt ett bättre utfall än tidigare prognos (maj 2024).

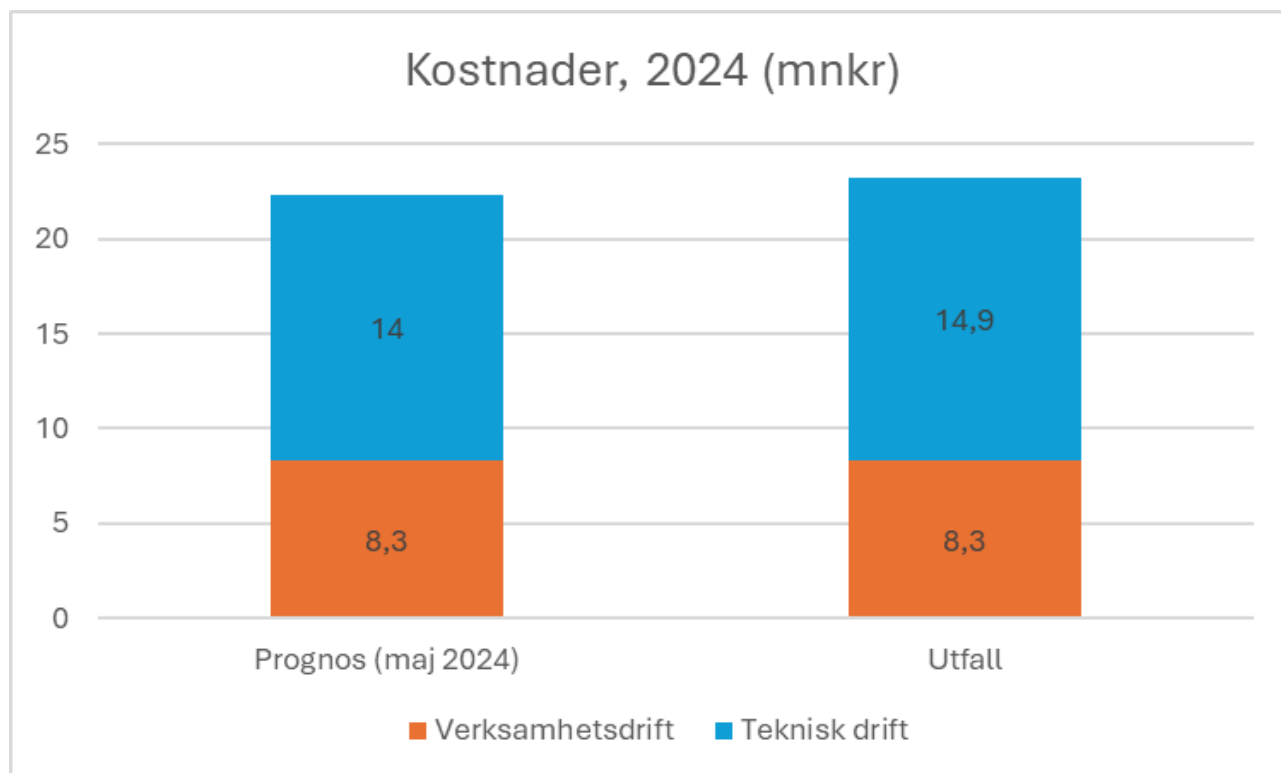
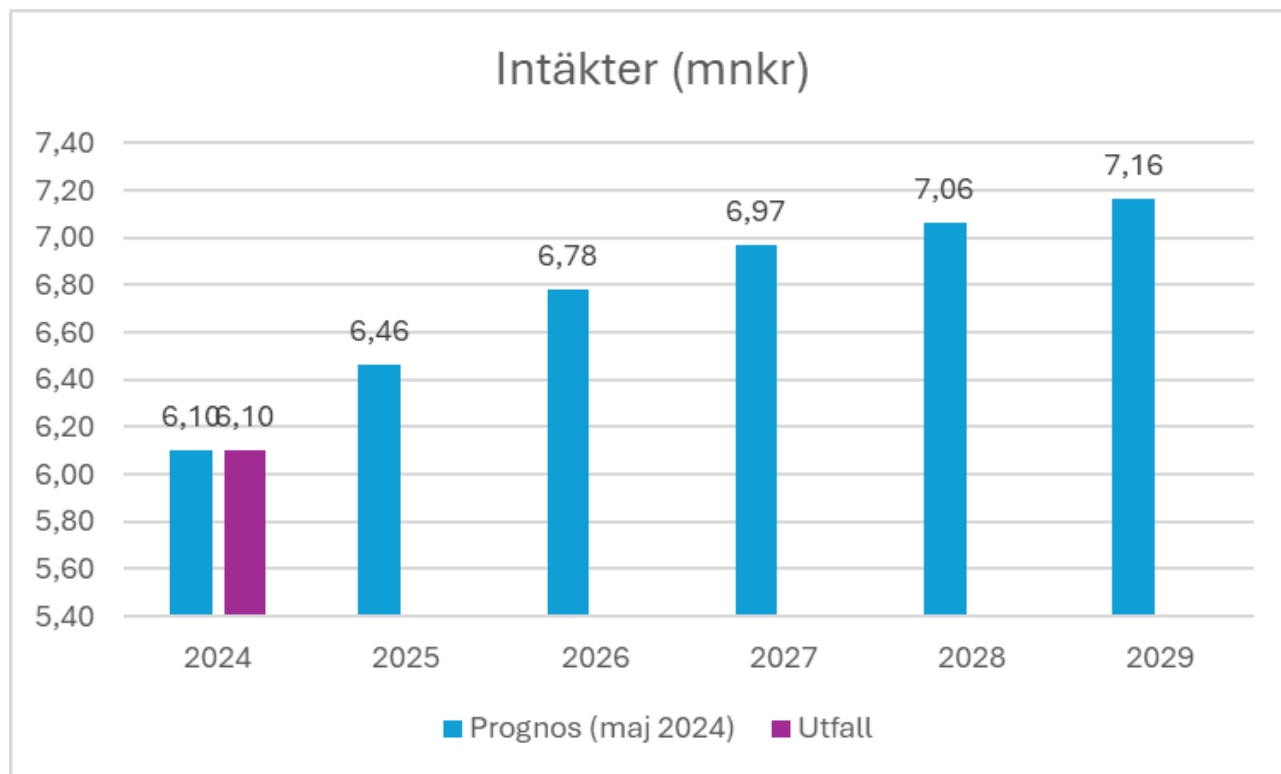

Badhuset Kaskad redovisar 2024 nettokostnader om totalt 17,1 mnkr, vilket är 0,7 mnkr sämre än årets budget/prognoser från aprilrapport/delårsrapport.

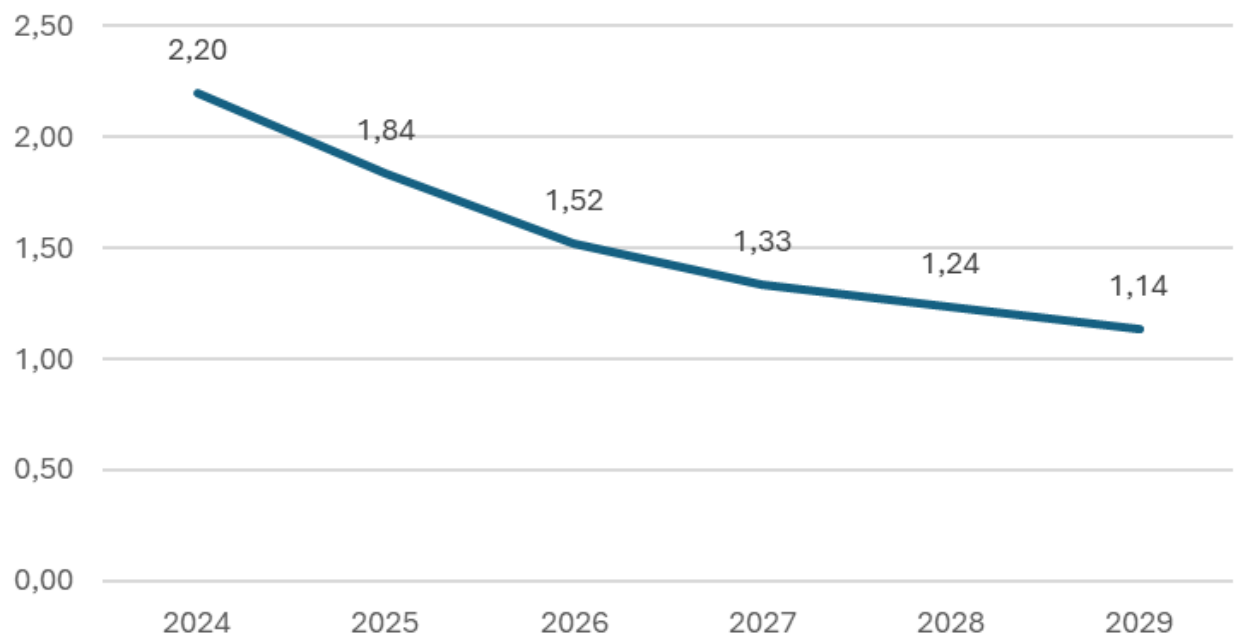
Intäkterna motsvarar vad som prognosticerats.

Kostnader för verksamhetsdrift uppgår till ca 8,3 mnkr brutto/2,2 mnkr netto, i linje med tidigare prognos.

Den tekniska driften 2024 uppgår till 14,9 mnkr. Det är något högre än tidigare prognos, och beror till största del på att effekterna av ny upphandling av koldioxid inte kunnat realiserats ekonomiskt 2024 på grund av att den tillbyggnad som ska sänka kostnaderna för leverans med mera ännu inte byggts. I prognosen trodde vi att denna tillbyggnad skulle vara på plats mycket tidigare och därmed medföra ekonomisk besparing redan från hösten 2024.

Nettokostnad verksamhetsdrift (mnkr)

4 Måluppföljning

Kommunens verksamhet ska planeras med vision och mål för Marks kommun som utgångspunkt. I detta avsnitt följs mål och indikatorer upp.

Symbolförklaring	
	Mål för indikator: uppnått
	Mål för indikator: delvis uppnått
	Mål för indikator: inte uppnått
	Kan inte bedömas

4.1 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska barn och unga få en bra start i livet för att utveckla sin potential

Kommungemensamma mål: Kommungemensamt mål Bästa barnkommun

Förvaltningsöverskridande utvecklings- och innovationsarbete inom Bästa barnkommun

Inriktningen Bästa barnkommun präglar förvaltningens kärnarbete. Utöver detta hanterar Barn- och utbildningsnämnden, Socialnämnden samt Kultur- och fritidsnämnden tillsammans kommunens utvecklingsmedel för Bästa barnkommun.

Kriterier för utvecklingsinsatser och projekt är att de ska vara förvaltningsöverskridande med minst två förvaltningar, ska ha ett långsiktigt perspektiv, utvecklande och undersökande. Dessutom föredras kvalitet före kvantitet och insatser kan också göras på flera nivåer, dvs en insats kan beröra till exempel alla förskolebarn medan en annan kan ha ett individperspektiv. Samverkan med civilsamhälle och/eller näringslivet ska eftersträvas.

Påbörjade, genomförda och planerade insatser

Fem insatsområden har identifierats och under 2024 har följande aktiviteter påbörjats eller genomförts:

Insatsområde 1: Brygga mellan skola och fritid

- Projekt i rörelse

Förvaltningar: BUF, KFF.

Övrig samverkan: RF-SISU och föreningslivet

Insatsområde 2: Delaktighet och inflytande (en del av genomförda aktiviteter)

- Skapandet av övergripande struktur för ungas inflytande
- Inflytandeaktiviteter i bostadsområden
- Delaktighet och inflytande för unga med funktions-nedsättning
- Politiker- och tjänstepersonsträffar på högstadium och gymnasieskola
- Projektet Ungas Delaktighet i Sjuhärad. (UD Sjuhärad)
- Elevrådsutveckling
- Unga kommunutvecklare anställda i kommunen
- Inflytandeworkshops

Förvaltningar: Flertalet inom Marks kommun

Övrig samverkan: Svenljunga kommun, Borås Stad, Navet, MBAB, RF-SISU, Demokratiberedningen, Hyresgästföreningen, Funktionshinderrådet med mera

Insatsområde 3: Läsning och språkutveckling

- Bredda samarbetet mellan skola, hem och skolbibliotek

Förvaltningar: BUF, KFF, SOC

- Rösträtt

Förvaltningar: BUF, KFF

Övrig samverkan: Körcentrum Väst VGR

Insatsområde 4: Stärkt föräldraskap

- Familjekoordinator

Förvaltningar: SOC, KFF

Övrig samverkan: BVC med flera

Insatsområde 5: Flexibla lärmiljöer

- Utökad satsning på skolsociala team

Förvaltningar: BUF, KFF, SOC

Övrig samverkan Skolverket

Nämndens mål: Jämlik och jämställd fritid

Nämndens sammanfattande bedömning:

målet delvis uppnått

Ung livsstil har visat att målet uppfylls på totalen (nämnden når en stor andel av barn och ungdomar med subventionerad och egen verksamhet). Om analysen däremot görs på gruppnivå, exempelvis utifrån socioekonomi, framträder både jämlikhets- och jämställdhetsutmaningar.

Indikatorer	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	
Andel utomstående flickor i högstadiet (Ung livsstil)	44 %	44 %	44 %	<35 %	■
Andel utomstående pojkar i högstadiet (Ung livsstil)	37 %	37 %	37 %	<35 %	◆
Andel utomstående flickor i socioekonomisk grupp 4+5 i högstadiet (Ung livsstil)	57 %	57 %	57 %	<45 %	■
Andel utomstående pojkar i socioekonomisk grupp 4+5 i högstadiet (Ung livsstil)	55 %	55 %	55 %	<45 %	◆
Andel utomstående flickor i svensk/utländsk grupp 4 i högstadiet (Ung livsstil)	72 %	72 %	72 %	<50 %	■
Andel deltagare i offentligt subventionerat fritidsutbud i anpassad grundskola (brukarundersökning)				≥ 50 %	—
Andel deltagare i offentligt subventionerat fritidsutbud i anpassad gymnasieskola (brukarundersökning)				≥ 50 %	—
Andel gymnasieelever av elever i kulturskola (registerdata)	7 %	11 %	13 %	>15 %	■
Andel högstadieelever av elever i kulturskola (registerdata)	19 %	20 %	22 %	> 25 %	■
Andel gymnasieelever av besökare på mötesplats/fritidsgård (registerdata)	30 %	38 %	41 %	>40 %	●
Andel deltagartillfällen i idrottsförening i åldern 17-20 år av antalet deltagartillfällen i åldern 7-20 år (RF)	16 %	18 %	18 %	>25 %	■
Andel flickor i högstadiet som besöker mötesplats/fritidsgård (Ung livsstil)	17 %	17 %	17 %	>25 %	■
Andel pojkar i högstadiet som besöker mötesplats/fritidsgård (Ung livsstil)	18 %	18 %	18 %	>25 %	■
Andel i åldern 13-19 år som besökt mötesplats/fritidsgård (registerdata)	10 %	11 %	12 %	>20 %	■
Andel flickor av besökare på mötesplats/fritidsgård (registerdata)	37 %	33 %	42 %	>45 %	◆
Andel pojkar av elever i kulturskola (registerdata)	40 %	38 %	38 %	>45 %	■

Andel utomstående flickor i högstadiet (Ung livsstil)

Denna indikator och övriga som är baserade på Ung livsstil avser den Ung livsstilsundersökning som genomfördes år 2022. I nämndplan 2025 har Ung livsstil- och Lupp-indikatorerna tagits bort, eftersom de inte kan följas upp årligen.

Andel deltagare i offentligt subventionerat fritidsutbud i anpassad grundskola (brukarundersökning)

Brukarundersökning i anpassad grundskola och gymnasiet genomförs inte i dagsläget. Förvaltningen har planer att utveckla en sådan undersökning under 2025.

Andel deltagartillfällen i idrottsförening i åldern 17-20 år av antalet deltagartillfällen i åldern 7-20 år (RF)

Den senaste statistiken för utbetalt LOK-stöd är från år 2023.

Andel flickor i högstadiet som besöker mötesplats/fritidsgård (Ung livsstil)

Beräknat utifrån andel flickor som besökt mötesplats/fritidsgård minst en gång senaste månaden. I alla kommuner som Ung livsstil har undersökt så är det fler pojkar än flickor som besöker fritidsgård. Marks kommun ligger bra till med jämställdhetsmålet med endast en procentenhets skillnad mellan pojkar och flickor.

Andel pojkar i högstadiet som besöker mötesplats/fritidsgård (Ung livsstil)

Beräknat utifrån andel pojkar som besökt mötesplats/fritidsgård minst 1 gång senaste månaden.

Andel flickor av besökare på mötesplats/fritidsgård (registerdata)

Genom att mötesplats Fritsla GårN är aktiv, ser verksamheten en ökning av tjejer. På GårN är mer verksamhet producerat av ungdomar och det är också en orsak till ökningen av tjejer, då det är mer tjejer som står för det ungdomsproducerade. Verksamheten har framgångsrikt ökat sin andel med nio procentenheter jämfört med föregående år.

Andel pojkar av elever i kulturskola (registerdata)

I riket är andel pojkar 35% på landets kulturskolor (Källa: Kulturrådet). Ett mål på 45% är därmed ambitiöst. I en jämförelse med riket i stort ligger Marks kommun bra till inom jämställdhet.

Nämndens mål: Jämlik hälsa

Nämndens sammanfattande bedömning:

målet delvis uppnått

Bedömningen grundar sig på att pojkars hälsosituation inte avviker nämnvärt från andra kommuner som studerats inom Ung livsstil. Däremot är flickors hälsosituation avsevärt sämre i Mark än i flera andra kommuner. Det finns även indikationer på skillnader utifrån socioekonomisk bakgrund, men dessa skillnader är mindre.

Indikatorer	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	
Andel fysiskt inaktiva flickor i högstadiet (Ung livsstil)	44 %	44 %	44 %	<35 %	
Andel fysiskt inaktiva pojkar i högstadiet (Ung livsstil)	37 %	37 %	37 %	<35 %	
Andel fysiskt inaktiva i socioekonomisk grupp 4+5 i högstadiet (Ung livsstil)	60 %	60 %	60 %	<50 %	
Andel fysiskt inaktiva flickor i svensk/utländsk grupp 4 i högstadiet (Ung livsstil)	89 %	89 %	89 %	<60 %	
Andel flickor som tränar flera gånger i veckan i åk. 2 på gymnasiet (Lupp)	64 %	64 %	64 %	>75 %	
Andel pojkar som tränar flera gånger i veckan i åk. 2 på gymnasiet (Lupp)	73 %	73 %	73 %	>75 %	
Andel i högstadiet som är medlem i idrottsförening (Ung livsstil)	47 %	47 %	47 %	>55 %	
Andel flickor i högstadiet boende i södra och östra Mark samt Skene som är medlem i idrottsförening (Ung livsstil)	33 %	33 %	33 %	>45 %	
Andel flickor i högstadiet boende i hyreslägenhet som är medlem i idrottsförening (Ung livsstil)	23 %	23 %	23 %	> 40 %	
Andel pojkar i högstadiet boende i hyreslägenhet som är medlem i idrottsförening (Ung livsstil)	29 %	29 %	29 %	>40 %	
Antal deltagare i frivillig simundervisning (intern statistik)	380	887	750	>600	
Andel flickor i åk. 8 som upplever att de har mycket stora eller ganska stora möjligheter att föra fram sina åsikter till de som bestämmer i kommunen (Lupp)	13 %	13 %	13 %	>25 %	
Andel pojkar i åk. 8 som upplever att de har mycket stora eller ganska stora möjligheter att föra fram sina åsikter till de som bestämmer i kommunen (Lupp)	25 %	25 %	25 %	>25 %	

Indikatorer	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	
Andel flickor i åk. 2 på gymnasiet som upplever att de har mycket stora eller ganska stora möjligheter att föra fram sina åsikter till de som bestämmer i kommunen (Lupp)	10 %	10 %	10 %	>20 %	
Andel pojkar i åk. 2 på gymnasiet som upplever att de har mycket stora eller ganska stora möjligheter att föra fram sina åsikter till de som bestämmer i kommunen (Lupp)	18 %	18 %	18 %	>20 %	

Andel fysiskt inaktiva flickor i högstadiet (Ung livsstil)

Denna indikator och övriga som är baserade på Ung livsstil avser den Ung livsstilsundersökning som genomfördes år 2022. I nämndplan 2025 har Ung livsstil- och Lupp-indikatorerna tagits bort, eftersom de inte kan följas upp årligen.

Andel flickor som tränar flera gånger i veckan i åk. 2 på gymnasiet (Lupp)

Statistiken från senaste LUPP-undersökningen i Mark är från år 2021.

Nämndens mål: Fler som läser på fritiden

Nämndens sammanfattande bedömning:

målet inte uppnått

Bedömningen grundar sig i att få läser på fritiden, samt att jämställdhetsmålet inte har uppfyllts. Nämndens utmaning är framför allt att få fler pojkar att läsa på fritiden.

Indikatorer	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	
Andel flickor i högstadiet som läser på fritiden (Ung livsstil)	43 %	43 %	43 %	≥ 50 %	
Andel av medielån som genomförs av pojkar, i åldrarna 16-18 år (registerdata)	23 %	35 %	19 %	>35 %	
Andel pojkar i högstadiet som läser på fritiden (Ung livsstil)	28 %	28 %	28 %	≥ 50 %	
Antal medielån i åldrarna 16-18 år (registerdata)	485	369	320	≥1 000	

Andel flickor i högstadiet som läser på fritiden (Ung livsstil)

Baserat på senaste Ung livsstil-undersökning från år 2022 och visar hur stor andel som har läst under senaste veckan. Ungdomar i Mark läser minst av de kommuner Ung livsstil har undersökt. Resultatet kan jämföras med kommunen som läser mest, där ligger andelen på 66%.

Andel av medielån som genomförs av pojkar, i åldrarna 16-18 år (registerdata)

En orsak till minskningen är att januari och februari inte är inberäknat p.g.a. systembyte men det förklarar inte den stora nedgången på 16 procentenheter. Avvikelsen enligt biblioteket är ökningen år 2023 snarare än siffrorna för 2022 och 2024.

Under 2024 har biblioteket anställt en läsutvecklare som bland annat har fokus på pojkars läsning. Biblioteket har också genomfört läsfrämjande insatser som riktats till både flickor och pojkar i den aktuella målgruppen men med särskilt fokus på pojkar vid planering av samtliga insatser. Exempel på framgångsrika aktiviteter är Lëshundar vid bland annat fotbollsläger, föreställningen "Ondskan" riktad mot 15-åringar samt "Natt på Bibblan" i Sätla.

Andel pojkar i högstadiet som läser på fritiden (Ung livsstil)

Baserat på senaste Ung livsstil-undersökning från år 2022 och visar hur stor andel som har läst under senaste veckan. Ungdomar i Mark läser minst av de kommuner Ung livsstil har undersökt. Resultatet kan jämföras med kommunen som läser mest, där ligger andelen på 59%.

Antal medielån i åldrarna 16-18 år (registerdata)

I statistiken saknas medielån från januari och februari p.g.a. systembyte. Denna åldersgrupp lånar betydligt fler medier på Kunskapens hus dock ingår även kursböcker i den statistiken.

4.2 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: I Mark ska det vara lätt att starta, driva och utveckla företag för att skapa arbetstillfällena

Kommungemensamma mål: Kommungemensamt mål Bästa företagskommun

Inom bästa företagskommun bidrar Kultur- och fritidsnämndens verksamhet i stort till arbetet med att öka attraktiviteten i kommunen, vilket kan göra att fler väljer att bosätta sig i kommunen och att företags kompetensförsörjning underlättas.

Utöver detta sker flera samarbeten med lokala företag. Nämnas kan arbetet med att utveckla samhället Rydal och ansökningsarbetet kring att göra Häggådalens förläggargårdar till ett UNESCO världsarv.

Nämndens mål: Attraktivt kulturutbud - attraktiv kommun

Nämndens sammanfattande bedömning:

målet uppnått

Bedömningen grundar sig i att alla målnivåerna har uppfyllts.

Indikatorer	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	
Antal besökare vid kulturella arrangemang	5 327	10 705	12 852	≥6 490	
Antal egna kulturella arrangemang	42	45	185	≥46	
Antal kulturella arrangemang i samverkan med andra.	1	27	62	≥6	

Antal besökare vid kulturella arrangemang

2024 har varit ett händelserikt år med en mångfald av kulturella arrangemang. Inte minst genom kommunkoreograferna som var verksamma runt om i kommunen. Särskilt uppskattat blev firandet av Dansens dag som skedde den 29 april på flera offentliga utomhusplatser som Mor Kerstins Torg och Hedbo och som avslutades med gemensam dans på Skene Torg med cirka 200 personer samt visning av en dansbiofilm.

Några andra höjdpunkter under året är Marks bokfestival med nästan tusen besökare, utomhusbio i Fotskäl med närmare tvåhundra besökare och nycirkusfestivalen i Rydal med runt sexhundra besökare.

Antal egna kulturella arrangemang

Statistiken inkluderar kulturella arrangemang, bioarrangemang samt scenkonstarrangemang. Kulturella arrangemang för barn genomförs av allmänkultur ihop med bibliotek.

Den markanta ökningen från föregående år är inte en faktiskt ökning utan att biblioteket tidigare kategoriserat nästan samtliga arrangemang som läsförmedlande insatser och för 2024 valt att kategorisera fler insatser som kulturarrangemang.

Antal kulturella arrangemang i samverkan med andra.

Under året har arrangemang såsom utomhusbio, Vävrundan, Nationaldagen, Smaka på Mark genomförts i samverkan med andra.

Den markanta ökningen är inte en faktiskt ökning utan att samtliga allmänkulturella arrangemang för 2024 kategoriseras som arrangemang i samverkan med andra och inte egna arrangemang som majoriteten gjorde för 2023. Allmänkulturens program utförs i samarbete med folkbildningsorganisationer.

4.3 Strategiska områden/Förutsättningar/Utgångspunkter: Hållbar personalförsörjning

Kommungemensamma mål: Personalomsättningen ska minska

Indikatorer	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	
Extern personalomsättning (%)	19	11	17	8	

Marks kommun har förändrat sättet att följa upp personalomsättningen. Med vårt förändrade sätt att mäta sätts ett tydligare fokus på den externa personalomsättning, det vill säga de som väljer att gå vidare till annan arbetsgivare. Mätmetoden är även en anpassning till övriga kommunsverige för att underlätta jämförelser med andra.

Extern personalomsättning (%)

Under året har 16 personer slutat på Kultur och fritidsförvaltningen vilket ger en personalomsättning på 17

procent. En chef har slutat vilket ger en personalomsättning bland chefer på 16,7 procent. I en mindre personalintensiv förvaltning ger enskilda individer större utslag i statistiken. Den externa rörligheten, pension borträknat, ligger på 9,7 %, vilket motsvarar 8 personer.

Målet är dock att sänka personalomsättningen utifrån aktuell nivå, och för att åstadkomma detta fortsätter förvaltningen med att skapa förutsättningar för ett gott medarbetarskap och ledarskap, samt förstärka förvaltningens arbetsgivarvarumärke.

2024	Extern omsättning - räkna bort pension och internrekryterade. De som återstår delas med antal anställda	Extern omsättning - räkna bort internrekryterade. De som återstår delas med antal anställda	Omsättning - de som slutat / antal anställda
KFF totalt	9,7%	12,1%	17,0%
KFF chefer	16,7%	16,7%	16,7%
Marks kommun chefer	5,8%	6,5%	8,0%
Marks kommun totalt	6,0%	7,4%	11,1%

4.4 Uppdrag till förvaltning

Uppdrag	Beskrivning	Status
Anpassa mötesplatsernas öppettider efter målgruppens preferenser	<i>Öppettiderna för den öppna ungdomsverksamhetens mötesplatser ska anpassas för att motsvara målgruppens preferenser enligt genomförd enkätstudie Ung livsstil. Främst avses öppethållande kvällstid fredag och lördag.</i>	Under hösten har lördagsöppet på Centralen prövats vid tre tillfällen. Antalet besökare samtliga kvällar har varit runt 10 personer. Snittsiffror för andra veckodagar 2024 att jämföra med - fredagar 25 st, måndagar 16 st Centralen är sedan tidigare öppet varannan fredag. Utvärdering av kvällsöppet i samband med helg och dialog med målgruppen pågår. Målgruppen vill både se öppna mötesplatser och ungdomsinitierade verksamheter på andra tider och platser. Medarbetarna inom enheten arbetar fredagar, lördagar och söndagar i samband med initiativ från ungdomar som inte är kopplade till en av de två fysiska mötesplatsernas öppettider. Dessutom finns medarbetare från den öppna ungdomsverksamheten med i flera sammanhang tillsammans med kollegor från socialförvaltningen och barn- och utbildningsförvaltningen. Det finns utmaningar för arbetsgruppen som består av sju medarbetare att räkna till.
Vidgat deltagande i kulturlivet	<i>Förvaltningen ges ett långsiktigt uppdrag att verka för ett vidgat deltagande i det lokala kulturlivet.</i>	För att öka deltagandet i det lokala kulturlivet arbetar förvaltningen på två plan. Dels att erbjuda möjligheter för i första hand barn och unga att praktisera kulturella aktiviteter, dels att arbeta för att ge kommunens alla invånare möjlighet att ta del av ett professionellt kulturliv. 2024 har påverkats av de anpassningskrav som förvaltningen har men samtliga verksamheter har kunnat fortsätta sitt arbete mot vidgat deltagande i kulturlivet.
Utveckling av synpunktshantering	<i>Förvaltningen ska utveckla en synpunktshantering som säkerställer att synpunkter, oavsett hur de inkommer, tas tillvara i det systematiska kvalitetsarbetet.</i>	Arbetet med att utveckla synpunktshanteringen ingår i arbetet med att färdigställa informationshanteringsplanen. Planeras att vara färdigt under 2025.

5 Agenda 2030 - Hållbara Mark

Nämnden har främst verkat inom hållbarhetsprogrammets (Hållbara Mark) temaområden Fullföljda studier och Jämlig och inkluderande kommun. Nämndens arbete inom dessa temaområden har utgjorts av arbetet mot Bästa barnkommun (se vidare under måluppföljning för mer information) samt kommunens folkhälsoarbete (se kommande ärende, Uppföljning avseende samverkansavtal lokalt folkhälsoarbete 2024).

5.1 Klimatlöften

Marks kommun är med i kraftsamlingen *Klimat 2030 - Västra Götaland ställer om* som drivs av Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen Västra Götaland. Marks kommun har åtagit sig att under 2024-2026 arbeta utifrån 19 av kraftsamlingens 30 klimatlöften. Nämnd och styrelse ska följa upp för nämnden aktuella klimatlöften.

Kultur- och fritidsnämnden berörs av klimatlöftet "vi använder cirkulära möbler". I arbetet med att utveckla "framtidens arbetsplats", med flexibla kontorslösningar och ökad nyttjandegrad, har det varit möjligt att till viss del återanvända/anpassa tidigare möbler.

Löftet är delvis genomfört.

6 Uppföljning av internkontroll

6.1 Årets internkontrollarbete

Nämnder och styrelser har ansvar för att den interna kontrollen inom sitt verksamhetsområde är tillräcklig och ska rapportera om sitt arbete med intern kontroll.

Uppföljningen av internkontrollplan 2024 är gjord i delårsrapporten. För 2024 har kultur- och fritidsnämndens internkontrollplan innefattat 8 risker fördelat inom fyra områden.

För att riskerna gällande *Dokumenthanteringsplan används inte* och *Att synpunkter inte tas tillvara på grund av bristande systematik* ska kunna följas upp så är en förutsättning att den nya informationshanteringsplanen färdigställs. Resurser är avsatta för att färdigställande under 2025.

Riskerna finns även med i nämndens internkontroll för 2025.

6.2 Uppföljning av internkontrollplanen

Ekonomi

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2024
Inköp utanför avtal	Att inköpsenheten har inkommit med rapport om leverantörstrohet	Kontrollmomentet fungerar som avsett. Resultatet visar en ökande grad av leverantörstrohet. Den största förbättringen gäller dock andel leverantörer med avtal.

Personal

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2024
Att arbetsmiljöhändelser inte rapporteras i system (KIA)	Genomgång av minnesanteckningar från APT	Kontrollmomentet fungerar som avsett. Det går dock inte att fastställa hur många arbetsmiljöhändelser som inte anmäls.
Att inrapporterade arbetsmiljöhändelser inte hanteras inom rimlig tid	Genomgång av protokoll och dokumentation från FSG	Kontrollmomentet fungerar som avsett. Resultatet visar en klart förbättrad hantering av arbetsmiljöhändelser.

Administration

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2024
Bristande kontroll över nya och befintliga avtal	Genomgång av avtalshantering	Kontrollmoment har fungerat. Kunskapsläget om äldre avtal har förbättrats under året.
Dokumenthanteringsplan används inte	Uppföljning av informationshantering	Arbete försenat med framtagande av ny informationshanteringsplan, förväntas vara färdigt under 2025.
Personuppgiftsincidenter anmäls inte	Uppföljning av rutiner och kunskapsläge om personuppgiftsincidenter	Kontrollmoment fungerar. Utveckling av rutiner inom dataskydd kommer att utvecklas under hösten inom nätverket för dataskyddsassistenter.
Personuppgifter hanteras på ett olagligt sätt	Genomgång av personuppgiftsbiträdesavtal kontra verksamhetssystem	Uppföljning har genomförts. Vissa personuppgiftsbiträdesavtal och verksamhetssystem saknar instruktioner.

Medborgare och föreningar

Risker	Uppföljning	Resultat av uppföljning 2024
Att synpunkter inte tas tillvara på grund av bristande systematik	Uppföljning av rutiner för synpunktshantering	Arbete pågår med att skapa rutiner för att öka systematiken kring synpunktshantering. Arbetet ingår i processen med en ny informationshanteringsplan.

7 Personal

Kompetensförsörjning och kompetensutveckling

Det är generellt svårt att rekrytera utbildade bibliotekariéer och kulturskolepedagoger, eftersom dessa yrkesgrupper ofta söker sig till större städer eller utbildningsorter. En ny lagrådsremiss kräver att skolbibliotek i första hand anställer personal med högskoleutbildning inom biblioteks- och informationsvetenskap, vilket gör att det väntas bli fortsatt svårt att rekrytera kvalificerad personal. Det är också en utmaning att rekrytera personal till badhuset med rätt kompetens och erfarenhet.

För att säkra framtidens kompetens behöver vi vara en attraktiv arbetsgivare för både nuvarande och framtida medarbetare. Kultur och fritidsförvaltningen ska upplevas som en bra arbetsplats som levererar kvalitativ verksamhet med fokus på vårt uppdrag. Vi utvecklar verksamheten utifrån behoven hos dem vi finns till för. En sund arbetsmiljö, rimlig arbetsbelastning och goda förutsättningar att utföra vårt uppdrag är avgörande för att lyckas.

Förvaltningen arbetar aktivt med att främja delaktighet hos medarbetarna för att tillvarata medarbetarens erfarenheter och insikter. Att involvera medarbetare i svåra beslut ger inte bara ett bättre beslutsunderlag, utan stärker organisationens rykte och attraktivitet på flera sätt.

Kompetensutveckling sker i första hand lokalt ute på enheterna och anpassas utifrån enhetens behov. Några insatser som genomförts under 2024 är:

- Utbildning i badhuset Kaskads maskinteknik för medarbetare
- Utbildning för medarbetare inom Kulturskolan kopplad till projektet Kultur och hälsa, som syftar till att stödja hemmasittande elever genom kulturinsatser.
- Utbildningsinsatser för bibliotekspersonal inför lanseringen av det nya bibliotekssystemet.

En kommundemensam satsning som pågår är utvecklande ledarskap och utvecklande medarbetarskap.

Digitalisering och effektivisering

Förvaltningen har inlett ett arbete med att identifiera mer effektiva arbetssätt och förändra verksamheten för att bättre möta framtidens behov. Fokus ligger på att urskilja och förstå vilka processer som skapar värde för dem vi finns till för och vilka som inte gör det. De arbetssätt som inte bidrar till värdeskapande förändras eller tas bort, vilket i sin tur bidrar till smartare arbetssätt och bättre användande av våra resurser.

Kultur- och fritidsförvaltningen fokuserar på kommunikation och service till kommunens invånare, vilket kräver effektiva digitala lösningar. Trots vissa framsteg de senaste åren finns det fortfarande mycket att förbättra för att erbjuda god service och smidiga arbetsrutiner för medarbetarna.

Några av de senaste insatserna inkluderar:

- Knallebiblioteken: Ett samarbete mellan folkbiblioteken i Sjuhärads åtta kommuner, inklusive Mark, Svenljunga och Borås, som har lett till ett gemensamt digitalt system för beställning och återlämning av medier.
- Kulturskolan: Införande av digital undervisning och användning av digitala verktyg, samt undervisning inom digital musikproduktion.
- Kaskad: Vid återöppnandet av Kaskad implementerades ett nytt system för inpassering.

Dessa initiativ syftar till att förbättra servicen till invånarna och effektivisera arbetsrutinerna för medarbetarna.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron har minskat. För att bibehålla en nedåtgående trend är det viktigt att fortsätta arbeta förebyggande och hälsofrämjande inom verksamheterna samt aktivt driva rehabiliteringsprocesserna vidare.

Under 2024 har förvaltningens samverkansgrupp följt sjukfrånvaron för att följa utvecklingen och uppmärksamma eventuella sjukfrånvaromönster. Förvaltningen arbetar tillsammans med HR för att minska sjukfrånvaron, och det genomförs insatser på enskilda enheter där frånvaron ligger högt. Cheferna genomför också så kallade omtankesamtal med medarbetare vid tidiga signaler på ohälsa för att förhindra eller förkorta eventuell sjukskrivning.

Arbetsmiljö

För att skapa ett hållbart arbetsliv arbetar förvaltningen med både den fysiska, organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Cheferna använder stödmaterial i Stratsys under arbetsplatsträffar (APT) för att tillsammans med sina medarbetare följa årshjulet för det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM).

Varje år följer cheferna upp SAM-arbetet i Stratsys.

Att rapportera incidenter tidigt är en viktig del i att förebygga arbetsmiljöproblem. Detta arbete fortsätter under 2025 för att fler incidenter ska upptäckas och åtgärdas i tid.

Under 2024 har kommunen tagit fram en vägledning för Skyddskommitté. Denna vägledning kommer att vara grunden för förvaltningens skyddskommittéarbete under 2025.

8 Ekonomi

8.1 Driftredovisning

Tabell driftredovisning

Driftredovisning (mnkr)	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Budget 2024	Budgetavvikelse
Total					
Intäkter	12,5	16,3	20,3	17,8	2,5
Personalkostnader	-39,3	-47,3	-48,7	-48,1	-0,6
Övriga kostnader	-56,7	-67,0	-73,0	-72,0	-1,0
Nettokostnader	-83,5	-98,0	-101,4	-102,3	0,9
Fördelning per verksamhet (netto)					
Nämnd & ledning		-9,4	-6,9	-3,9	-3,0
Fritid		-33,3	-34,5	-35,7	1,2
Öppen Ungdom		-5,3	-5,2	-5,8	0,6
Kaskad		-14,2	-18,6	-17,8	-0,8
Kultur		-11,6	-11,5	-12,1	0,6
Bibliotek		-14,6	-15,2	-16,2	1,0
Kulturskola		-9,6	-9,5	-10,8	1,3
Nettokostnader		-98,0	-101,4	-102,3	0,9

Beloppen har avrundats enligt gängse avrundningsregler vilket innebär att det kan finnas mindre avrundningsskillnader. Den omorganisation som genomfördes under 2022, men som först ekonomiskt verkställdes från 2023, medför svårigheter att kategorisera nuvarande verksamhetsområden med 2022 års utfall.

Analys av driftredovisning

Kultur- och fritidsnämndens nettoutfall den sista december 2024 uppgår till 101,4 mnkr vilket är ett överskott gentemot budget om 0,9 mnkr eller ett utfall om 99,1 procent av årets budget. Överskottet är ett resultat av årets anpassningsplan samt att vissa andra verksamheter har genererat ett ytterligare ekonomiskt överskott gentemot budget.

Kultur- och fritidsnämnden gick in i verksamhetsåret med ett anpassningskrav om ca 5,3 mnkr. Nämnden och förvaltningen har under framför allt hösten 2023 arbetat med att ta fram en anpassningsplan för att under 2024 nå en ekonomi i balans. Flertalet åtgärder har vidtagits men består till största del av vakanshållning av tjänster och minskat användande av timanställda/vikarier, men också minskade inköp. Konsekvensen av anpassningsplanen har blivit en minskad omfattning av verksamhet och utbud. Det är viktigt att notera att endast ca 1 mnkr av anpassningsåtgärderna 2024 har varit av permanent karaktär.

Kommunfullmäktige har 2024-06-18 fattat beslut genom aprilrapport för Marks kommun om att utöka Kultur- och fritidsnämndens driftbudget 2024 med 3,9 mnkr avseende badhuset Kaskads driftskostnader. Denna utökning var i linje med nämndens dåvarande prognos för badhuset. Utfallet för badhuset 2024 visar dock ett underskott om 0,7 mnkr vilket kommenteras ytterligare under verksamhetsområde fritid.

Analys per verksamhetsområde

Nämnd & ledning

Kultur- och fritidsnämndens samlade anpassningskrav från nämndplan för 2024 finns budgeterat i sin helhet under verksamhetsområde nämnd & ledning som minskad personalkostnad om 5,3 mnkr. Utfallet visar på -3,0 mnkr vilket innebär att verksamhetsområdet nämnd och ledning har lyckats med anpassningar och ekonomiskt överskott motsvarande 2,3 mnkr. Det handlar främst om anpassningar genom vakanshållning av tjänster inom den administrativa verksamheten. Utfallet inom verksamhetsområden ligger betydligt lägre än föregående år och har framför allt haft en påverkan med minskad handläggnings-/utredningsförmåga till nämnd och ledning samt ökad arbetsbelastning för övriga medarbetare och chefer inom förvaltningen.

Fritid, öppen ungdom och Kaskad

Verksamhetsområdet Fritid redovisar tillsammans ett överskott jämfört med budget om 0,9 mnkr. Nettokostnaderna avseende idrotts- och fritidsanläggningar samt friluftsför- och badplatsanläggningar följer

tillsammans budgeterad nivå för 2024 väl och ligger på liknande nivå som föregående år. När det gäller stöd och bidrag till föreningar så genererar dessa ett överskott per 2024. Det handlar främst om anläggningsstöden lokalbidraget samt anläggnings- och underhållsbidraget som ej nyttjats fullt ut och tillsammans genererar ett överskott om 0,9 mnkr.

Den öppna ungdomsverksamheten redovisar ett överskott om 0,6 mnkr vilket hänförs till årets anpassningsplan genom vakanshållning av tjänster under 2024.

I juni 2024 fattade kommunfullmäktige (genom behandling av aprilrapport för Marks kommun) beslut om att öka kultur- och fritidsnämndens driftbudget 2024 med 3,9 mnkr avseende driftskostnader för badhuset Kaskad. Sedan badhusets renovering och ombyggnation har kultur- och fritidsnämnden saknat beslut om utökad driftbudget för att finansiera badhusets tillkommande kostnader fram till och med kommunfullmäktiges beslut i juni 2024. Från 2025 har Kultur- och fritidsnämndens driftbudget utökats med 3,0 mnkr avseende driften av badhuset Kaskad.

Badhuset Kaskad redovisar ett underskott gentemot årets budget om 0,7 mnkr. Underskottet härleds främst till fortsatt höga kostnader för koldioxid kopplat till reningsprocessen och den tekniska driften. En ny upphandling av koldioxid har genomförts under 2024 som på sikt väntas sänka dessa kostnader, men en mindre tillbyggnad av fastigheten krävs först för förvaring och mottagning av denna koldioxid. Denna tillbyggnad till badhuset har försenats och väntas först vara på plats under våren 2025, vilket kommer gynna badhusets ekonomi då kostnaderna för koldioxid väntas minska avsevärt. Badhuset har också infört en ny typ av anställningsform under 2024, så kallade studietjänster. Dessa nya studietjänster införs i ett första skede som en pilot eller test i syfte att optimera resursanvändningen av personal och säkerställa en bemanning när den behövs som mest samtidigt som befintliga öppettider kan upprätthållas. Dessa nya tjänster ses också som en del i att säkerställa en framtida kompetensförsörjning. Under hösten har det betalade besöksantalet ökat något och intäkterna är något högre än det som prognostiserats under året.

Kultur, bibliotek och kulturskola

Verksamhetsområdet Kultur redovisar tillsammans ett överskott gentemot budget om 3,0 mnkr. Överskottet härleds framför allt till lägre personalkostnader genom vakanshållning där vakanser har uppstått.

Inom budgeten för arrangemang och andra kulturella upplevelser redovisas ett överskott om 0,4 mnkr. Överskottet härleds dels till att evenemanget *Sommarfredag* ej genomförts under 2024, men också att verksamheten erhållit större intäkter i form av bidrag från stat och region än budgeterat för att bedriva kulturverksamhet. Museiverksamheten har 2024 något lägre kostnader kopplat till utställningar då fokus och resurser på museet har riktats mot att arbeta med skapandet av den nya basutställningen som väntas vara färdig 2025.

Biblioteksverksamheten redovisar ett överskott om 1,1 mnkr. Överskottet härleds framför allt till lägre personalkostnader genom vakanshållning och mindre nyttjande av vikarier. Överskottet härleds också till ett minskat medieinköp till biblioteken jämfört med tidigare år och budget. Utfallet 2024 inkluderar även implementeringskostnader kopplat till den nya samverkan *Knallebiblioteken*. Direkta implementeringskostnader kopplat till nya Knallebiblioteken uppgår 2024 till ca 0,3 mnkr. På sikt väntas denna nya samverkan ge lägre kostnader avseende bibliotekssystem m.m. samtidigt som utbudet och servicen för medborgarna väntas öka. Utfallet 2024 inkluderar också utökad interhyreskostnad avseende Horreds bibliotek motsvarande 0,2 mnkr.

Kulturskolan redovisar ett överskott om 1,3 mnkr. Överskottet härleds framför allt till lägre personalkostnader genom vakanshållning av tjänster vilket påverkat utbudet och omfattningen av kulturskoleverksamheten negativt under 2024 jämfört med föregående år.

Planering 2025

2025 innebär fortsatta ekonomiska utmaningar för kultur- och fritidsnämnden. Flertalet av anpassningarna från 2024 fortsätter och genomförs även 2025. Det handlar om vakanta tjänster inom den öppna ungdomsverksamheten, biblioteksverksamheten samt kulturskolan. Även återhållsamhet när det gäller inköp av konst och medier till biblioteken krävs för att nå en ekonomi i balans 2025. Det finns fortsatt osäkerheter kring i om det finns ekonomiskt utrymme på sikt att åter rekrytera samtliga tjänster som fortsatt hålls vakanta utifrån anpassningsplan för 2024-2025.

8.2 Investeringsredovisning

Investeringsredovisning

Investeringsprojekt	Budget	Utfall	Budgetavvikelse
Konstnärlig gestaltning	3,0	0,6	2,4

Övriga investeringar	2,0	1,6	0,4
Summa	5,0	2,2	2,8

Investeringsprojektet konstnärlig gestaltning genomför nu sitt första uppdrag sedan kultur- och fritidsnämnden tilldelats denna investeringsbudget. Det första projektet avser en gestaltning vid nya Ångshallarna som just nu bebyggs. Projektet kommer även ha investeringsutgifter 2025. Kultur- och fritidsnämnden begär att ombudgetera 2,4 mnkr till 2025 i enlighet med bestämmelserna till detta investeringsprojekt.

Övriga investeringar avser framför allt utgifter kopplat till den nya basutställningen i Rydals museum som för 2024 uppgår till 0,6 mnkr. Den nya basutställningen väntas även ha investeringsutgifter under 2025.

Nämnden har även investerat i ytterligare två meröppna bibliotek, i Sätilla och Fritsla, motsvarande 0,3 mnkr. Under året ingår även utgifter avseende inventarier relaterat till kommunens arbete med framtidens arbetsplats samt en ny ljusanläggning i Assbergssalen.

9 Annan uppföljning

9.1 Övrig uppföljning

Idéburet offentligt partnerskap

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en avtalsform mellan en eller flera organisationer inom idéburen sektor med koppling till social ekonomi, och en eller flera offentliga verksamheter. IOP-avtal skrivs ofta runt en speciell verksamhet, som ägs av den idéburna organisationen, men som den offentliga sektorn vill medverka i. I avtalet bestäms vad partnerskapet gäller, vilka resurser respektive part ska bidra med, hur länge avtalet ska gälla med mera.

Kultur- och fritidsnämnden har idéburet offentligt partnerskap med Internationellt Vävcenter Sjuhärad och med orienteringsföreningarna i Mark med friskvårdsprojektet Hittaut.

Kommunal avtalssamverkan

I årsrapporten ska nämnder redovisa vilken avtalssamverkan nämnden har, och planerar att ingå, med andra kommuner. Det gäller avtal där nämnden tar hjälp av annan kommun för att utföra kommunens uppgifter eller där Marks kommun på motsvarande sätt hjälper annan kommun.

Nämnden har inte någon avtalssamverkan med annan kommun.

Uppföljning av verksamhet som utförs av privata utförare eller fristående huvudmän

Nämnden har inte någon verksamhet som utförs av privata utförare eller fristående huvudmän.

Uppföljning av synpunkter och avvikelser

Område/vht	Beröm	Förslag	Klagomål	Annat
Fritid		8	17	
Kultur		2	3	
Övrigt				
Totalt		10	20	

Kommentar

Förslag och klagomål gällande verksamhetsområde fritid handlar främst om; nedläggning av Ubbhults badplats, utomhusbad och underhåll av vandringsleder.

Förslag och klagomål gällande verksamhetsområde kultur är kopplat till en del av nämndens anpassningar för 2024 att bokbussens verksamhet halveras.

Uppföljning av synpunkter och avvikelser utgörs av centralt inkomna synpunkter.

10Följetal

10.1 Följetal verksamhet

Följetal är mått som speglar verksamhetens omfattning och utveckling.

Resurser

Följetal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Nettokostnad kulturverksamhet, kr/inv (statistik Kolada)	916	953	1 086	1 086
Kostnad för kulturverksamhet, andel av total driftskostnad i procent (statistik Kolada)	1,4 %	1,4 %	1,5 %	1,5 %
Nettokostnad fritidsverksamhet, kr/inv (statistik Kolada)	1 311	1 427	1 596	1 596
Kostnad för fritidsverksamhet, andel av total driftskostnad i procent (statistik Kolada)	2 %	2 %	2,2 %	2,2 %
Kommunalt kontant bidrag till idrottsföreningar, kr/inv (statistik Kolada)	64,6		64,6	64,6
Antal föreningar som erhåller föreningsbidrag (intern statistik)	188	150	148	145

Nettokostnad kulturverksamhet, kr/inv (statistik Kolada)

Det senaste utfallet att tillgå är från år 2023. Avser stöd till studieorganisationer, allmän kulturverksamhet, bibliotek samt musik- och kulturskola. Nettokostnad för alla kommuner ligger på 1284 kr/inv., vilket är en skillnad på 18%.

Kostnad för kulturverksamhet, andel av total driftskostnad i procent (statistik Kolada)

Det senaste utfallet att tillgå är från år 2023. Medel för alla kommuner ligger på 1,8 %.

Nettokostnad fritidsverksamhet, kr/inv (statistik Kolada)

Det senaste utfallet att tillgå är från år 2023. Avser allmän fritidsverksamhet, idrotts- och fritidsanläggningar samt fritidsgårdar. Avser samtlig regi. Medel för alla kommuner ligger på 1850 kr/inv.

Kostnad för fritidsverksamhet, andel av total driftskostnad i procent (statistik Kolada)

Det senaste utfallet att tillgå är från år 2023. Medel för alla kommuner ligger på 2,6%.

Kommunalt kontant bidrag till idrottsföreningar, kr/inv (statistik Kolada)

Det senaste utfallet att tillgå är från år 2021.

Folkbildning och konsumentvägledning

Följetal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Genomsnittlig öppettid per bibliotek och vecka (statistik Kolada)	36,8	49,9	49,9	35,7
Fysiska besök vid kommunala bibliotek, antal/inv (statistik Kolada)	2	3,3	3,1	2,8
Lån från kommunala bibliotek, antal/inv (statistik Kolada)	4	5	5	4,6
Inköp av barn- och ungdomsmedia i relation till övrig media	34 %	56 %	50 %	49 %
Utlån av barn- och ungdomsmedia i relation till övriga lån	54 %	53 %	54 %	60 %
Antal kontakter med konsumentvägledare (intern statistik)	692	767	992	933
Studieförbundens deltagartimmar inom kultur, antal/inv. (statistik)	0,7	1	1,1	1,1

Följetal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Kolada)				

Genomsnittlig öppettid per bibliotek och vecka (statistik Kolada)

Aktuella nyckeltal är inte tillgängliga i Kolada. Utfallet bygger därför på registerdata. Statistiken från Kolada år 2022 och 2023 stämmer inte.

Fysiska besök vid kommunala bibliotek, antal/inv (statistik Kolada)

Aktuella nyckeltal är inte tillgängliga i Kolada. Utfallet bygger därför på registerdata. Horreds bibliotek har hållit stängt från 15 april till 7 oktober. Under 2024 har biblioteket inte haft tillgång till statistiken för Horreds meröppet. Under tiden som Horred hållit stängt har bokbussen kört extra till Horred. Bokbussen har på grund av anpassningskrav enbart kört på halvfart men trots det haft en markant ökning av låntagare, särskilt barnfamiljer. Bokbussen har under året kört extra på på helger och till nya platser såsom marknader och byadagar, vilket har varit väldigt uppskattat. Detta har gett mersmak för en del av besökarna som även kommit till bokbussens ordinarie hållplatser.

Lån från kommunala bibliotek, antal/inv (statistik Kolada)

Aktuella nyckeltal är inte tillgängliga i Kolada. Utfallet bygger därför på registerdata.

Inköp av barn- och ungdomsmedia i relation till övrig media

Är en ungefärlig siffra, då de är integrerade biblioteken har två budgetar (KFF/BUF). 49 % avser anslag folkbibliotek. Utöver detta köps barn- och ungdomslitteratur in med medel från Kulturråd samt medel Barn- och utbildningsförvaltningen. På samtliga bibliotek, Kinna undantaget, köps barn/ungdomslitteratur för närmare 55-60%. Ekonomiska anpassningar 2024 har ej påverkat inköp av barn- och ungdomslitteratur, däremot har det påverkat inköpen av litteratur som riktar sig till vuxna.

Studieförbundens deltagartimmar inom kultur, antal/inv. (statistik Kolada)

Det senaste utfallet att tillgå är från år 2023.

Fritidsaktiviteter för barn och ungdomar

Följetal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Öppen ungdomsverksamhet, öppna timmar per vecka	29	27	23	27
Öppen ungdomsverksamhet, besökare per vecka på mötesplatserna (Centralen och Gårn)	43	39	64	91
Ungdomsproducerad verksamhet, total andel	11 %	27 %	74 %	74 %
Producerande ungdomar, total andel av målgruppen	1 %	3 %	1 %	1 %
Andel elever i kulturskola i åldrarna 6-19 år (registerdata, SCB)	9 %	11 %	11 %	10 %
Andel av elever i kulturskola i åldrarna 7-9 år (registerdata)	26 %	28 %	28 %	24 %
Andel av elever i kulturskola i åldrarna 10-12 år (registerdata)	37 %	36 %	37 %	35 %
Andel av elever i kulturskola i åldrarna 13-15 år (registerdata)	17 %	21 %	20 %	22 %
Andel av elever i kulturskola i åldrarna 16-18 år (registerdata)	9 %	8 %	10 %	10 %
Antal elever i kö till kulturskola, i snitt under året	340	362	314	343

Öppen ungdomsverksamhet, besökare per vecka på mötesplatserna (Centralen och Gårn)

Antalet besökare per vecka har ökat med 42% från föregående år. En orsak till ökningen är att under 2023 fanns ett personalbortfall som i synnerhet påverkade den uppsökande verksamheten som är nödvändig för att locka ungdomar till mötesplatserna. Under 2024 stabiliserades personalsituationen, vilket gett effekt.

Ungdomsproducerad verksamhet, total andel

Följetalet avser totala andelen ungdomsproducerade aktiviteter. Under 2023 återöppnades GårN i Fritsla, vilket är en mötesplats för ungdomar driven av ungdomar. Detta har resulterat i en stor ökning av andelen ungdomsproducerade aktiviteter från och med 2023.

Andel elever i kulturskola i åldrarna 6-19 år (registerdata, SCB)

En anpassningsåtgärd för kulturskolan under 2024 har varit att ha 160 % vakanta tjänster, varav endast 40 % täcks upp av vikarier. Detta har inneburit att kulturskolan inte kunnat ta emot lika många elever.

Idrott och motion

Följetal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Antal deltagartillfällen i åldrarna 7-12 år (statistik RF)	57 833	70 724	74 699	74 699
Antal deltagartillfällen i åldrarna 13-16 år (statistik RF)	51 256	54 818	62 371	62 371
Antal deltagartillfällen i åldrarna 17-20 år (statistik RF)	22 880	23 750	30 122	30 122
Andel av deltagartillfällen i åldrarna 7-12 år som utgörs av flickor (statistik RF)	42 %	42 %	40 %	40 %
Andel av deltagartillfällen i åldrarna 13-16 år som utgörs av flickor (statistik RF)	40 %	40 %	36 %	36 %
Andel av deltagartillfällen i åldrarna 17-20 år som utgörs av flickor (statistik RF)	42 %	37 %	27 %	27 %

Antal deltagartillfällen i åldrarna 7-12 år (statistik RF)

Den senaste statistiken från Riksidrottsförbundet är från år 2023.

Antal deltagartillfällen i åldrarna 17-20 år (statistik RF)

Det går att se att antalet deltagartillfällen går neråt när åldrarna stiger.

Andel av deltagartillfällen i åldrarna 17-20 år som utgörs av flickor (statistik RF)

Statistiken är från 2023. En av de möjliga orsakerna till varför andelen som utgörs av flickor minskat kan vara att Futsal blev stort under 2023 och i synnerhet bland killar i denna ålderskategori.

Kultur

Följetal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Rydals Museum, öppettim/vecka	23	23	22	9
Rydals Museum, besök/vecka	146	190	210	144
Rydals Museum, visningar/år	103	154	164	119
Rydals museum, antal skolvisningar	24	93	70	6
Rydals museum, antal elever	410	665	619	125

Rydals Museum, öppettim/vecka

Under 2024 har museet sammanlagt haft stängt 6,5 månader med anledning av arbetet med den nya basutställningen. Totalt har museet haft öppet 460 timmar på 22 veckor, vilket blir ett snitt på 21 h/vecka. Räknan man även med de veckor museet haft stängt blir snittet 9 h/vecka.

Under period 1/1 - 21/1: 19 timmar/vecka. Under period 25/5 - 18/8: 30 timmar/vecka (sommaröppettider). Under period 19/8 - 13/10: 19 timmar/vecka. Under period 14/10 - 31/12 enbart öppet för bokade gruppbesök och lovaktiviteter.

Rydals Museum, besök/vecka

Antalet besökare är lägre än föregående år med anledning av att museet periodvis hållit stängt. Totalt har museet haft 7468 besökare under året, vilket blir ett snitt på 339 besökare/vecka om man enbart räknar på

de öppethållande veckorna. Räknar man även med de veckor museet haft stängt blir snittet 144 besökare/vecka, eftersom bokade grupper tagits emot även under de perioder museet varit stängt för allmänheten.

Stängningen kan inte sägas ha påverkat besökstillströmningen under sommaren i nämnvärd utsträckning då den varit god. Under året har utställningarna MAT: mer än en måltid (Rensen) och Nybyggaren (lilla hallen) tilldragit sig stort intresse och väckt engagemang. Under september - oktober arrangerades ett flertal föreläsningar på museet på mat-/försörjningstema i samarbete med Göteborgs Universitet (projektet matarv) och Folkuniversitetet. Museet medverkade även i eventet "Smaka på Mark" i september samt samverkade med föreningen Akleja under Stick- och Spinnfestival i Rydal i oktober.

Öppen förskola

Följetal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Antal besökare	1 149	5 834	5 598	6 106
Antal utbildningstillfällen	9	61	66	66
Antal deltagare på utbildningar	65	817	857	758

Antal utbildningstillfällen

Några exempel på utbildningar är babymassage, HLR, Första Hjälpen och småspråkarna.

10.2 Följetal personal

Personal - Antal anställda

Följetal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Antal tillsvidareanställda	76	79	89	79
Antal tidsbegränsade anställda	9	10	13	23
Genomsnittlig sysselsättningsgrad för tillsvidareanställda (%)	88 %	89,3 %	99,5 %	90,4 %

Personal - Sjukfrånvaro

Följetal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Sjukfrånvaro alla anställda (%)	3,2 %	5,7 %	7,1 %	4,8 %
Andel långtidssjukfrånvaro i procent av den totala sjukfrånvaron (%)	29,2 %	34 %	41,4 %	43,3 %
Frisktal (max fem sjukdagar per individ och år) (%)	69 %	57 %	55 %	60 %

Personal - Timtid, mer- och fyllnadstid samt overtid

Följetal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024
Timtid i timmar	5 063	8 158	9 752	6 813
Fyllnadstid i timmar	391	304	539	485
Övertid i timmar	307	606	643	725

11 Budgetunderlag

11.1 Utmaningar och slutsatser utifrån årsrapporten

Samhällsutmaningar

Utfall för nämndens mål 2024, enkätstudien Ung livsstil (2022), samt resultat från Luppundersökning (2021) påvisar ett antal utmaningar, främst kopplade till jämlikhet inom hälsa och fritid. Även läsning framstår som en utmaning. Utmaningarna påverkar andra samhällsområden, då det finns starka samband mellan deltagande i fritidsutbudet och fysisk aktivitet, samt skolresultat och självskattad hälsa.

Deltagande i det offentligt subventionerade fritidsutbudet

Bakgrundsfaktorer bland barn och ungdomar som i minst utsträckning deltar i det offentligt subventionerade fritidsutbudet:

- lägre socioekonomisk bakgrund
- boende i hyreshus
- flickor i södra och östra Mark
- flickor med utländsk bakgrund
- äldre ungdomar
- elever i anpassad skola

Fysisk aktivitet

Bakgrundsfaktorer bland barn och ungdomar som i minst utsträckning är fysiskt aktiva:

- flickor
- lägre socioekonomisk bakgrund
- boende i hyreshus
- flickor i södra och östra Mark, samt Skene
- flickor med utländsk bakgrund
- elever i anpassad skola

Läsvanor

Mark har en generell utmaning i en mycket låg andel ungdomar som läser på fritiden. Läsvanorna är särskilt låga hos pojkar.

Deltagande i kulturlivet

Det offentligt subventionerade kulturutbudet har fortsatt svårt att locka och intressera bredare grupper i samhället, särskilt bland yngre. Det allmänna kulturintresset i Mark kan eventuellt ha ett samband med utmaningarna inom läsvanor.

Resurser och förutsättningar

Ekonomi

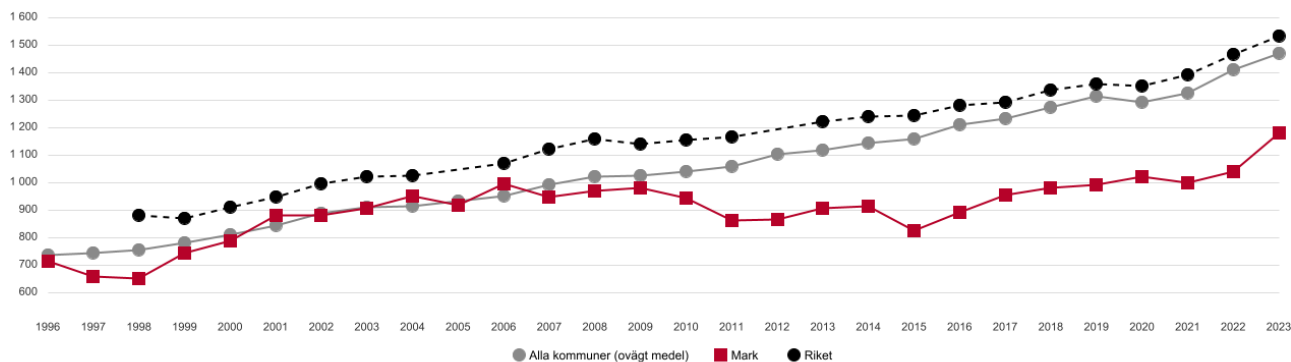
I jämförelse med övriga kommuner i Sverige, satsar Marks kommun förhållandevis lite resurser på kultur- och fritidsområdet. Skillnaden är större inom kulturområdet än fritidsområdet. Nedanstående figurer av utvecklingen över tid avser jämförelse med alla kommuner. Mark satsar dock även mindre än följande kategorier:

- Kommuner med 30 000 - 49 999 invånare
- Pendlingskommun nära större stad
- Västra Götalands läns kommuner
- Sjuhärads kommunalförbund*

*på fritidsområdet har Mark fram till 2010 satsat mer än kommunerna i Sjuhärads kommunalförbund, mellan 2011 och 2020 låg Marks satsning på fritidsområdet ungefär i linje med övriga, från 2020 strax under, 2023 strax över.

Kostnad kulturverksamhet, kr/inv, 1996 - 2023:

Kostnad kulturverksamhet, kr/inv. Källa Kolada

Kostnad fritidsverksamhet, kr/inv, 1996 - 2023:

Kostnad fritidsverksamhet, kr/inv. Källa Kolada

På flera års sikt förväntar sig nämnden även att kostnadsökningarna för anläggningar och personal ger ett minskat relativt budgetutrymme. Följden blir att större andel av budgeten går till anläggningar och personal, ett minskat antal anställda, och därmed förändrad verksamhet.

Geografi

Marks kommuns geografiska befolkningsspridning innebär en utmaning i effektivitet och kvalitet avseende verksamhet och anläggningar.

Åtgärder

Politisk prioritering

För ökad jämlikhet behöver nämnden göra ytterligare prioriteringar av de grupper och områden där utmaningarna är störst.

Då det kan antas att det relativa budgetutrymmet årligen kommer minska, behöver nämnden troligtvis prioritera alltmer mellan sina olika verksamheter även av den anledningen. För att detta ska ske på ett sätt som motsvarar målgruppernas behov och preferenser, behöver metoder för kunskapsinhämtning på området utvecklas vidare.

Ett ytterligare sätt att hantera utmaningen skulle kunna vara att de olika orterna profileras inom något område - alla kan inte få allt, men de flesta kan få något.

Från personlig till digital service

Minskningen av det relativa budgetutrymmet innebär också att nya lösningar behövs som effektiviserar och förändrar verksamheten. En sådan är exempelvis att byta vissa tjänster som i dagsläget utförs av personal mot digitaliserade varianter.

11.2 Omvärld

Ändringar i skollagen i syfte att stärka skolbiblioteken

Ändringar i skollagen som syftar till att stärka elevers tillgång till ett ändamålsenligt skolbibliotek med fackutbildade bibliotekarier träder i kraft 1 juli 2025.

Skolbiblioteket är skolans ansvar. På uppdrag av Barn- och utbildningsnämnden ser Kultur- och fritidsnämnden till att bemanna biblioteken med utbildad personal.

Ändamålet med skolbiblioteken är att främja elevernas läsande och medie- och kommunikationskunnighet samt de ändamål som anges i 2 § bibliotekslagen, dvs biblioteken ska bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. De ska vidare främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Lagens intention

Skolenheten ska ha eget skolbibliotek på skolan, dit eleverna kan gå själva utan lärare. Där ska finnas ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud. Skolbiblioteket ska vara en pedagogisk resurs som används i undervisningen. Biblioteket ska vara bemannat med fackutbildad bibliotekarie. Undantag ska användas restriktivt.

Vad betyder detta för Marks kommun?

Inga skolenheter (förutom Marks Gymnasieskola) uppfyller enligt BUF:s och KFF:s samlade bedömning kraven på bemanning för att uppnå målen i skollagen. BUF:s och KFF:s bedömning är att dagens resurs på 4,5 åa behöver fördubblas.

Dock har alla idag anställda skolbibliotekarier examen i biblioteks- och informationsvetenskap.

Fem skolenheter uppfyller inte kraven på tillgång: Björketorpskolan, Parkskolan, Sjöbyskolan, Tingvallaskolan och Ubbhultskolan. Här krävs investeringar för att inrätta skolbibliotek.

11.3 Ekonomi

Driftredovisning (belopp i mnkr)	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029 ej besl.
Nettokostnader/budgetram	-101,4	-109,4	-111,8	-115,5	-119,3	-119,3

Kultur- och fritidsnämnden genomför fortsatt flertalet anpassningar under 2025, framför allt i form av vakanshållning av vissa tjänster. Målsättningen är att åter kunna rekrytera dessa vakanser men då behöver ytterligare ekonomiskt utrymme skapas. Kultur- och fritidsnämnden har identifierat ett antal områden som fortsatt behöver utredas för att på sikt möjligtvis skapa ett bättre ekonomiskt utgångsläge för att åter rekrytera vakanserna från anpassningsplanerna för 2024 och 2025. De områden som fortsatt behöver utredas och analyseras handlar om:

Friluftsliv och vandringsleder

Nuvarande utbud och standard av badplatser, vandringsleder och friluftsanläggningar som kultur- och fritidsnämnden idag ansvarar för behöver utredas och vidare analyseras utifrån mål och tillgängliga resurser.

Föreningsstöd

Kultur- och fritidsnämnden ser ett fortsatt behov av att utreda omfattning och precision i nuvarande riktlinjer och bidragsnivåer när det gäller föreningsstöd och bidrag.

Ökade intäkter

Kultur- och fritidsnämnden ser möjligheter i att jobba för ökade intäkter som en del av finansieringen av nuvarande verksamheter. Det kan dels handla om att arbeta för ökade volymer genom exempelvis badentréer eller att jobba för ökat nyttjande och beläggning av våra anläggningar som hyrs ut. Det kan också handla om att fortsatt se över nuvarande nivåer av taxor och avgifter för det kultur- och fritidsnämnden erbjuder.

Investeringsbudget

Investeringsprojekt	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029 ej besl.
Konstnärlig gestaltning	0,6	3,4	1,0	1,0	1,0	1,0
Övriga investeringar	1,6	4,6	2,0	2,0	2,0	2,0
Summa	2,2	8,0	3,0	3,0	3,0	3,0

Kommentar

Investeringsprojektet avseende konstnärlig gestaltning har från 2024 belastats med sina första investeringsutgifter sedan kultur- och fritidsnämnden fick uppdraget och finansieringen för konstnärlig gestaltning. Kultur- och fritidsnämnden förutsätter att 1,0 mnkr av årlig investeringsram utifrån fullmäktiges beslut om budget 2025-2028 avser finansiering av investeringar för konstnärlig gestaltning, även om beslutet om denna tillämpning för konstnärlig gestaltning endast avsåg åren 2022-2025.

Övriga investeringar planeras och prioriteras inom fullmäktiges beslutade ram om 2,0 mnkr kommande år. Det kan bli aktuellt av utökad utrymme ett enskilt år framöver för att finansiera en ny bokbuss. Det finns idag

ingen plan när bokbussen anses förbrukad och därmed behöver förnyas. Kultur- och fritidsnämnden behöver fortsatt utreda statusen av nuvarande buss och återkomma om behov av ytterligare investeringsmedel för att eventuellt finansiera detta utbyte.

11.4 Personal- och kompetensförsörjning

Förvaltningen har lyckas återbesätta vakanta tjänster förhållandevis väl, men det kan vara svårt att hitta rätt kompetens. För att attrahera personal kommer förvaltningen att fortsätta förbättra kommunikationen om verksamhetens syfte och uppdrag. Utöver rekrytering behöver arbetssätt förändras och befintlig personal utvecklas för att möta framtida behov. I takt med att omvärlden blir alltmer digitaliserad behöver förvaltningen stärka sin förmåga att använda AI och de tillämpningar tekniken kan erbjuda.

Att placera rätt person på rätt plats främjar samarbete mellan förvaltningar och stärker kompetensförsörjningen. Genom att optimera medarbetarnas kompetenser och erfarenheter kan vi effektivt möta verksamhetens behov och förbättra tjänsterna för medborgarna. Ett sådant strategiskt arbetssätt bidrar till en mer flexibel och anpassningsbar organisation och det finns ett önskemål från förvaltningen att resurser delas och nyttjas över enhets- och förvaltningsgränser.

För att medarbetarna ska må bra och prestera på arbetet samt hålla sjukfrånvaron nere är det viktigt att fortsatt ha fokus på den Avsiktsförklaring om friskfaktorer som identifierats för en hälsosam arbetsplats, och som tecknats mellan parterna i den kommunala sektorn. Det är också viktigt att cheferna har förutsättningar att leda på ett sätt som får medarbetarna att trivas och må bra.

11.5 Taxor och avgifter

Se bilaga.